

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN WELZIJN
BRUSSEL

OBSERVATOIRE
DE LA SANTÉ ET DU SOCIAL
BRUXELLES

Externe bijdragen

BRUSSELS ARMOEDERAPPORT

Editie 2007

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

COLOFON

INHOUDSTAFEL

Deze **Externe bijdragen** vormen een onderdeel van het Brussels armoederapport 2007 en worden enkel verspreid via de website (www.observatbru.be).

De informatie mag worden gekopieerd, mits vermelding van de bron.

Gelieve op volgende wijze naar deze Externe bijdragen te verwijzen:
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Externe bijdragen 2007, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2007.

Dit document is ook in het Frans beschikbaar. Ce document est également disponible en français sous le titre : «**Contributions externes 2007**».

Mise en page :

Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire
asbl : Nathalie da Costa Maya

Numéro de Dépôt Légal :

D/2007/9334/26

Pour plus d'informations :

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel
Tel.: 02/552 01 89
observat@ggc.irisnet.be
www.observatbru.be

Annette Perdaens
Tel.: 02 552 01 50
aperdaens@ccc.irisnet.be

Inleiding.....	3
----------------	---

Externe bijdragen

A	Actiris, Brussels Observatorium van de Arbeidsmarkt en de Kwalificaties: <i>Evolutie van de tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens het jaar 2006</i>	4
B	BGHM, Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij, Gewestelijk Observatiecentrum voor de huisvesting : <i>Recente gegevens over de situatie van de sociale vraag op de Brusselse woninghuurmarkt</i>	14
C	GREPA, Groupe de réflexion et d'échange des praticiens de l'aide juridique: <i>De schuldenlast van de gezinnen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	25
D	BICO vzw, Bicommunautaire federatie van de onthaalhuizen en de opvangdiensten voor thuislozen: <i>Activiteit van de bicommunautaire diensten voor thuislozen</i>	30
E	FCSS, Federatie van de bicommunautaire Centra voor maatschappelijk werk en Fédération des Centres de service social: <i>Op het terrein staan en de grenzen van de vaststellingen overschrijden</i>	37
F	CGEE, Coordination Gaz-Electricité-Eau Bruxelles: <i>Leven in armoede en de liberalisering van de energiemarkt</i>	39

INLEIDING

De **externe bijdragen** in dit rapport vormen een onderdeel van het Brussels armoederapport 2007, zoals het werd voorzien door de Brusselse parlementsleden bij de stemming van de ordonnantie van 20 juli 2006 betreffende het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De vier andere onderdelen zijn de (jaarlijkse) *Welzijnsbarometer*, het tweejaarlijkse *thematisch rapport*, het tweejaarlijks *Brusselse actieplan armoedebestrijding* en de tweejaarlijkse *samenvatting van het rondetafelgesprek*.

In 2007 verschijnen enkel de Welzijnsbarometer en de Externe bijdragen.

In 2007 zal ook het tweejaarlijkse rapport van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting van het (federaal) Centrum voor Gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding verschijnen.

In 2008 zal voor het eerst een volledig Brussels Armoederapport met 5 delen verschijnen, zoals voorzien in de ordonnantie van 2006.

Deze externe bijdragen handelen over kenmerken van armoede en armoedebestrijding. Zoals beschreven in de commentaren bij de ordonnantie werd hiervoor «geen beroep gedaan op universitaire onderzoekscentra, maar op Brusselse observatoria en referentiecentra en eventueel op federaties van centra en diensten». Naast het inkomen en de besteding ervan, kunnen ook sociale inclusie, thuislozen, gezondheid, tewerkstelling en vorming, huisvesting, onderwijs en cultuur aan bod komen.

Volgende organismen werden op 6 maart 2007 aangeschreven (met een herinnering op 16 april 2007) om een bijdrage te leveren:

- De Conferentie van OCMW-voorzitters en –secretarissen
- De Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- De Federatie van de bicommunautaire Centra voor maatschappelijk werk, die de samenwerking tussen de Franstalige en Nederlandstalige Brusselse federaties coördineert
- GREPA, Steunpunt voor schuldbemiddelingsdiensten
- Het Observatiecentrum voor de huisvesting (BGHM)
- Het Brussels Observatorium van de arbeidsmarkt en kwalificaties
- De bicommunautaire federatie van de onthaalhuizen en de opvangdiensten voor thuislozen, die het werk van de Franstalige en Nederlandstalige Brusselse federaties coördineert
- Het overleg van de diensten voor justicieel welzijnswerk
- De Coordination Gaz-électricité-eau.

In de brief werd aangegeven dat de bijdragen cijfergegevens en commentaren kunnen bevatten en/of een stand van zaken van armoedekwesties waarmee de organisatie in aanraking komt, alsook maatregelen die het organisme neemt of wenst te nemen om armoede te bestrijden.

Zes organisaties bezorgden hun bijdrage aan het Observatorium tegen mei 2007. Ze werden vertaald en gebundeld in dit rapport.

Externe bijdragen A

Actiris, Brussels Observatorium van de Arbeidsmarkt en de Kwalificaties

Evolutie van de tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens het jaar 2006

Algemene economische context

Volgens de Nationale Bank schiet de economische expansie in België, dat in 2006 kon genieten van een gunstige internationale context, omhoog van 1,5 % naar 3 % in vergelijking met het vorige jaar. Dat is het beste resultaat in zes jaar. Deze groei heeft betrekking op alle sectoren, ook de industrie, maar concentreert zich vooral in de bouwsector die een vooruitgang van 8 % boekt. Dergelijke activiteitsniveaus kunnen verklaard worden door een toename van de buitenlandse vraag naar Belgische goederen en diensten, wat leidt tot een stijging van de export met 3,4 % in volume, evenals door een geconsolideerde binnenlandse vraag waardoor ook de import vooruitgang naar een iets hoger niveau.

Verder stellen we vast dat het productievermogen van ondernemingen zo'n 4,4 % bedraagt in bruto vorming van vast kapitaal. De bijzonder lage rentevoeten bevorderen de hervatting van investeringen sinds 2004 in de dienstensector en in de industrie in 2006.

De indicatoren voor de oprichting van nieuwe bedrijven wijzen op een duidelijke verbetering vanaf het jaar 2004. Het Brusselse gewest vertoont overigens systematisch een grotere toename van het aantal nieuwe ondernemingen dan de andere gewesten met een verbetering van 10,8 % tussen 2005 en 2006 tegenover 9,7 % voor het hele land.

De arbeidsmarkt in het Brusselse gewest

In 2006 telde het Gewest gemiddeld 97.099 niet-werkende werkzoekenden (NWW) waarvan er 69.845 een uitkering van de RVA ontvingen. In vergelijking met het vorige jaar stellen we een stijging vast met 3.024 NWW hetzij 3,2 %.

Deze stijging wijst echter niet op een duurzame tendens die zich in 2007 zou voortzetten. Tijdens het derde kwartaal van het jaar zijn er 2,3 % NWW minder dan voor dezelfde periode in 2005^[1]. Op het einde van het jaar worden de waarden van 2004 zo dicht benaderd.

Tabel A-01 : Maandelijks evolutie van het aantal NWW per soort in 2006

2006	Niet-werkende werkzoekenden			
	NWW	Vrouwen	Totaal	Var. 2006-2005 (in %)
Januari	49 361	48 326	97 687	6,5 %
Februari	50 150	48 362	98 512	4,5 %
Maart	50 491	48 182	98 673	5,1 %
April	49 215	46 813	96 028	3,9 %
Mei	50 376	47 638	98 014	5,4 %
Juni	48 627	46 953	95 580	3,8 %
Juli	49 454	48 384	97 838	5,4 %
Augustus	49 047	48 713	97 760	10,4 %
September	50 597	49 316	99 913	1,6 %
Oktober	49 518	48 070	97 588	-0,8 %
November	47 889	46 053	93 942	-2,6 %
December	47 638	46 018	93 656	-3,6 %
Gemiddeld	49 364	47 736	97 099	3,2 %

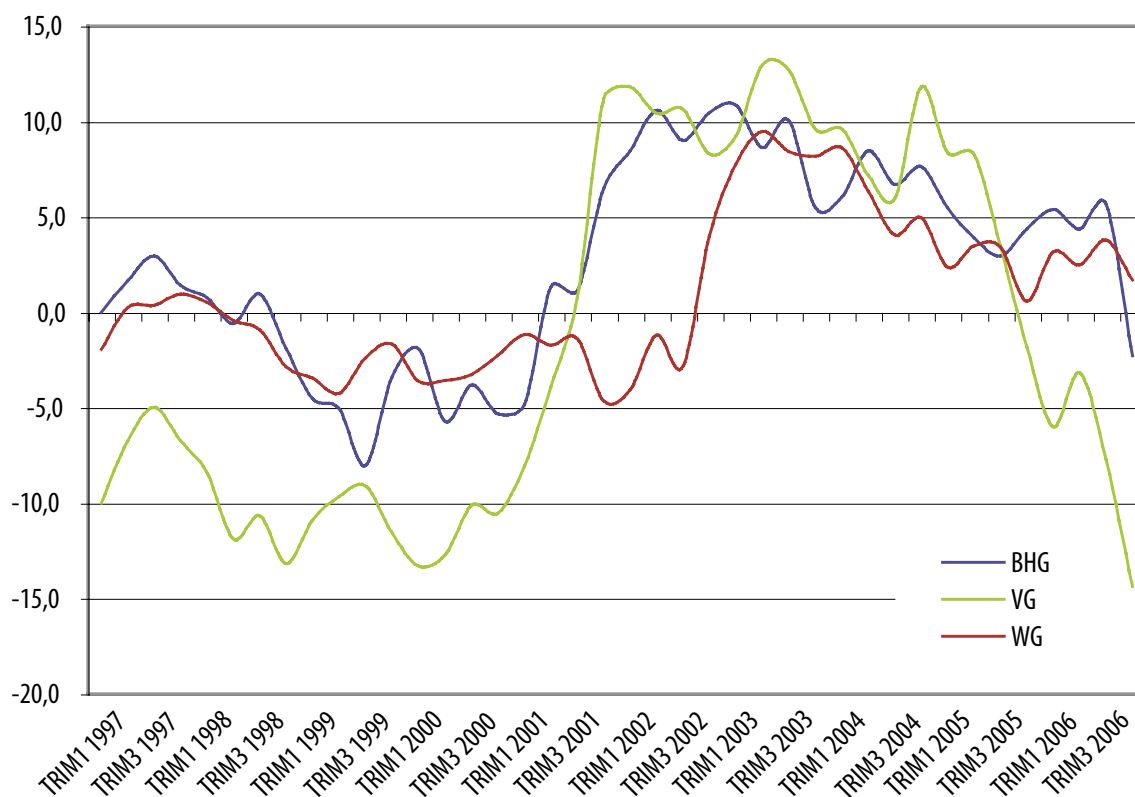
Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

[1] We melden niettemin dat deze verschillen tussen de jaren omzichtig moeten worden geïnterpreteerd in de mate waarin een methodologische uitwisseling in het tellen van het aantal werkzoekenden, ingegeven door het afschaffen van de stempelcontrole en de introductie van elektronische stromen op het einde van 2005, leidde tot een breuk in de statistieken tussen 2005 en 2006.

De kwartaalgegevens over de evolutie van de werkloosheid tonen ons een positieve evolutie van de werkloosheidsgraad van ongeveer 1 % ten opzichte van 2005 tijdens de drie eerste kwartalen terwijl we voor het vierde kwartaal (in het bijzonder tijdens de maanden november en december) een omkering zien van de trend in de vorm van een daling van 0,5 %. De werkloosheidsgraad behaalt een niveau van 20,4 % in december 2006, dat is 0,7 % minder dan in december 2005. Tijdens de eerste maanden van het jaar 2007 wordt de daling van de werkloosheidsgraad in het Brussels Gewest overigens bevestigd.

Deze daling van de werkloosheid onderbreekt een lange periode van toename van het aantal NWW die plots werd ingezet tijdens het jaar 2001 na een vertraging van de internationale economie. Vanaf 2003 zien we dat de evolutie van de werkloosheid in het Brussels Gewest werd afgeremd, ook al bleef deze stijgen. Het vastgestelde snelheidsverlies blijkt relatief constant te zijn en licht iets onder de 2 % jaarlijkse schommeling.

Figuur A-1 : Kwartaalevolutie van het aantal NWW per gewest van 1997 tot 2006 (jaarlijkse schommeling in %)

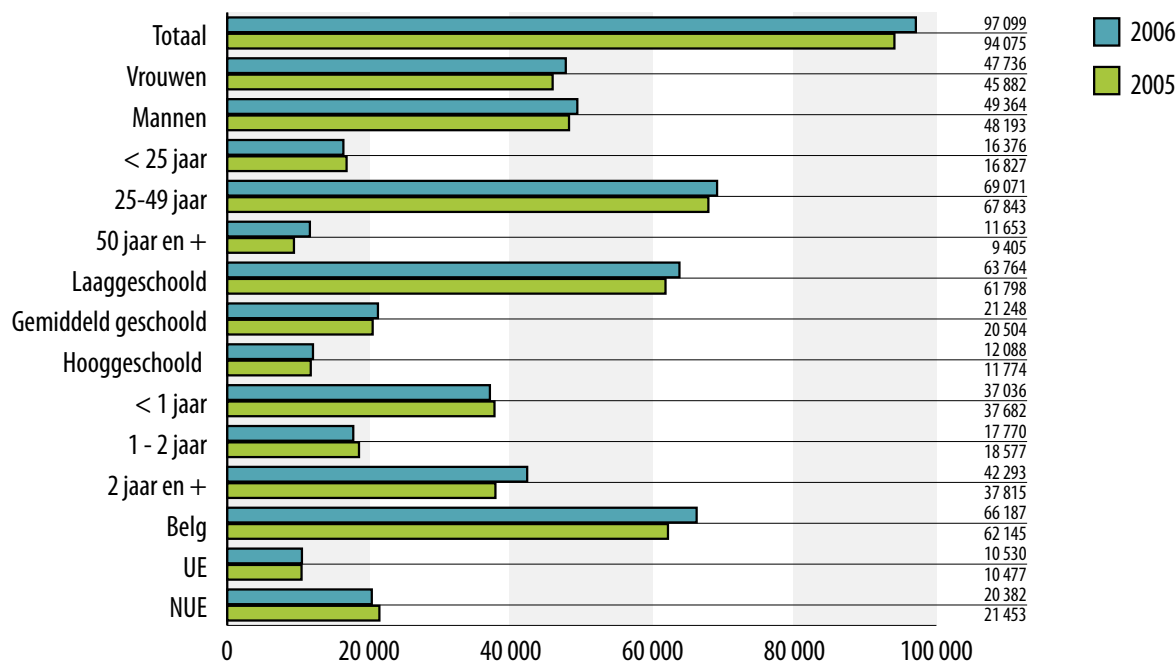
Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

Voornaamste kenmerken van de Brusselse NWW

Een eerste blik op de evolutie van het aantal NWW volgens bepaalde kenmerken, in jaarlijkse gemiddelden van 2005 tot 2006, toont ons:

- Een toename van het totaal aantal NWW die in dezelfde mate aanwezig is bij de mannen als bij de vrouwen;
- Een kleiner aantal jonge NWW terwijl de groep tussen 25 en 49 jaar een lichte stijging kent, de grootste toename zien we in de categorie ouder dan 50 jaar;
- Qua kwalificatie stijgt het aantal NWW naarmate het opleidingsniveau lager is;
- Een zeer significante stijging van de zeer langdurige werkloosheid (meer dan 2 jaar) terwijl de andere klassen licht afnemen;
- Een eveneens zeer gevoelige vooruitgang van het aantal NWW van Belgische nationaliteit terwijl we een *status quo* vaststellen voor de NWW uit de EU van de 25 en het aantal NWW met niet-Europese nationaliteit licht daalt.

Figuur A-02 : Kenmerken van de NWW – vergelijking 2005-2006 (jaarlijks gemiddelde)

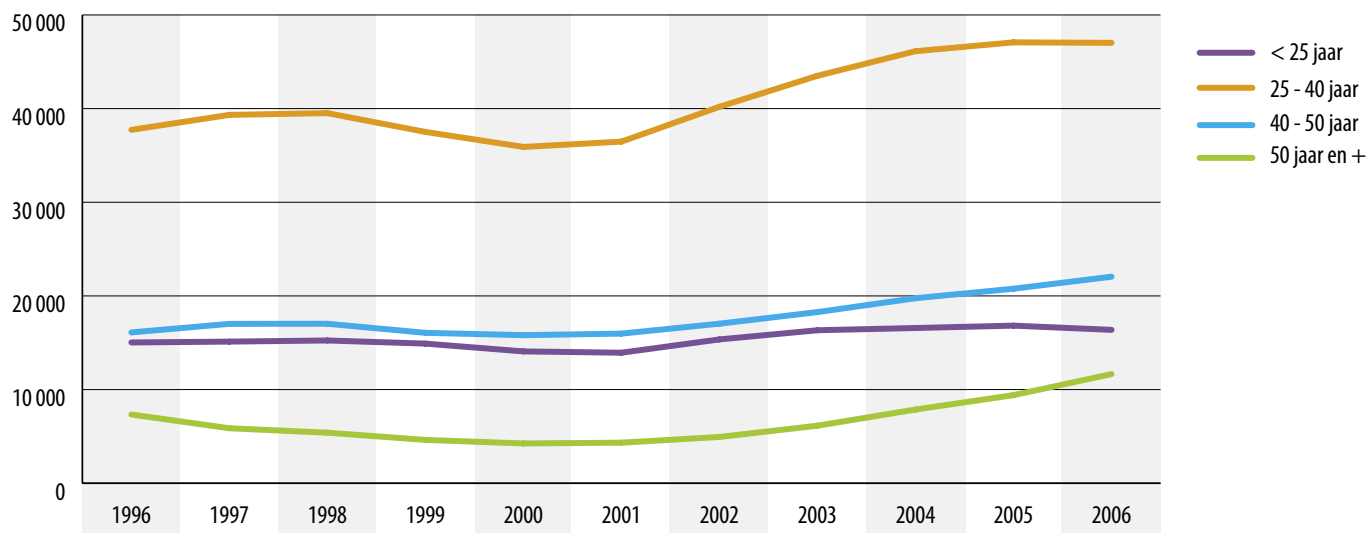
Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

Leeftijd

Van 2002 tot 2005 is het aantal jonge NWW blijven stijgen (ongeveer 1 500 eenheden in het totaal) terwijl het aandeel van deze klasse in het totaal aantal NWW daalde van 19,8 naar 17,9 %. In 2006 werd het gemiddeld aantal jonge NWW vastgelegd op 16 376 personen, hetzij een daling met 2,7 % in vergelijking met 2005. Deze daling van het aantal jonge NWW is niet gelijkwaardig verdeeld over de geslachten vermits de jonge mannelijke NWW in aantal afnemen met 4,0 % terwijl het aantal jonge vrouwelijke NWW slechts met 1,4 % daalt. Deze laatste groep vertegenwoordigt dus nog steeds de meerderheid van de jonge NWW met 51,3 % terwijl de jonge NWW 16,9 % van het totaal aantal NWW vertegenwoordigen.

Het aantal NWW van 25 tot 40 jaar bereikt dan weer een plafond, terwijl de groep van 40 tot 50 jaar sinds 2001 regelmatig groeit. Sinds 2002 is de groep van de NWW boven de 50 jaar steeds blijven groeien. Deze leeftijdscategorie kent ook in 2006 de sterkste vooruitgang. Dit fenomeen wordt verklaard door de wetwijziging van juli 2002 die erop gericht was om de activiteit van oudere werknemers te stimuleren. Deze verandering benadrukte nog de stijging van de werkloosheid binnen deze leeftijdscategorie die gedeeltelijk overeenstemt met een statistische verschuiving: van oudere werklozen bij de RVA naar oudere werkzoekenden geregistreerd bij de gewestelijke kantoren^[2].

Figuur A-03 : Evolutie van het aantal NWW per leeftijdsklasse van 1996 tot 2006 (jaarlijks gemiddelde)

Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

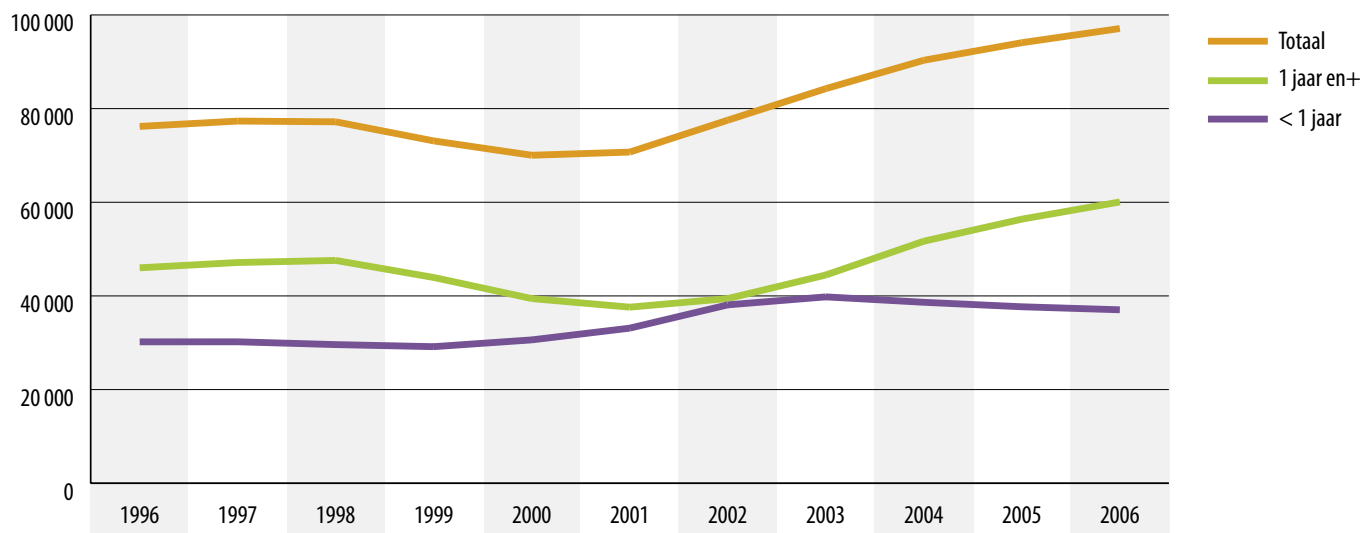
- [2] Ten gevolge van deze nieuwe wetgeving die over meerdere jaren van kracht werd, zijn oudere werkzoekenden niet langer vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende en worden ze daardoor dus opgenomen in de statistieken over werkzoekenden. Wanneer men de gegevens van de Gewesten en de statistieken van de RVA (oudere werklozen vrijgesteld van inschrijving) samenvoegt, stelt men een stijging vast van het aantal werklozen in deze leeftijdscategorie maar dan minder omvangrijk. Zo tonen de statistieken van de RVA ons een daling van 9,1 % van de oudere werklozen vrijgesteld van inschrijving tussen 2005 en 2006 terwijl de stijging van het aantal NWW van meer dan 50 jaar in het Brusselse Gewest 23,9 % bedraagt. Door deze twee categorieën te verrekenen, komt men op een stijging van de werkloosheid in de groep ouder dan 50 jaar met 4,7 %.

Duur van de werkloosheid

Meer dan zes NWW op de 10 zijn al langer dan een jaar werkloos. Sinds 2002, toen men ongeveer evenveel kortstondig NWW (minder dan een jaar) als langdurig NWW (één jaar en meer) telde, is het verschil tussen deze twee categorieën NWW blijven toenemen. Deze groeiende kloof stemt overeen met een sterke en aanhoudende^[3] stijging van het aantal langdurig NWW gekoppeld aan een vermindering met ongeveer 2 % per jaar van het aantal kortstondig NWW.

Zoals we al zagen voor de evolutie van de jonge NWW kunnen we ook verschillen vaststellen tussen de geslachten voor de cijfers voor 2005 en 2006. Nu blijkt dat de daling van het aantal kortstondige NWW eerder ten goede komt van de mannen (-2,3 % in vergelijking met -1,0 % voor de vrouwen) terwijl de toename van het aantal langdurig NWW in grotere mate betrekking heeft op vrouwen (+7,3 % tegenover +5,8 % voor de mannen).

Figuur A-04 : Evolutie van het aantal NWW volgens de duur van de werkloosheid van 1996 tot 2006 (jaarlijks gemiddelde)

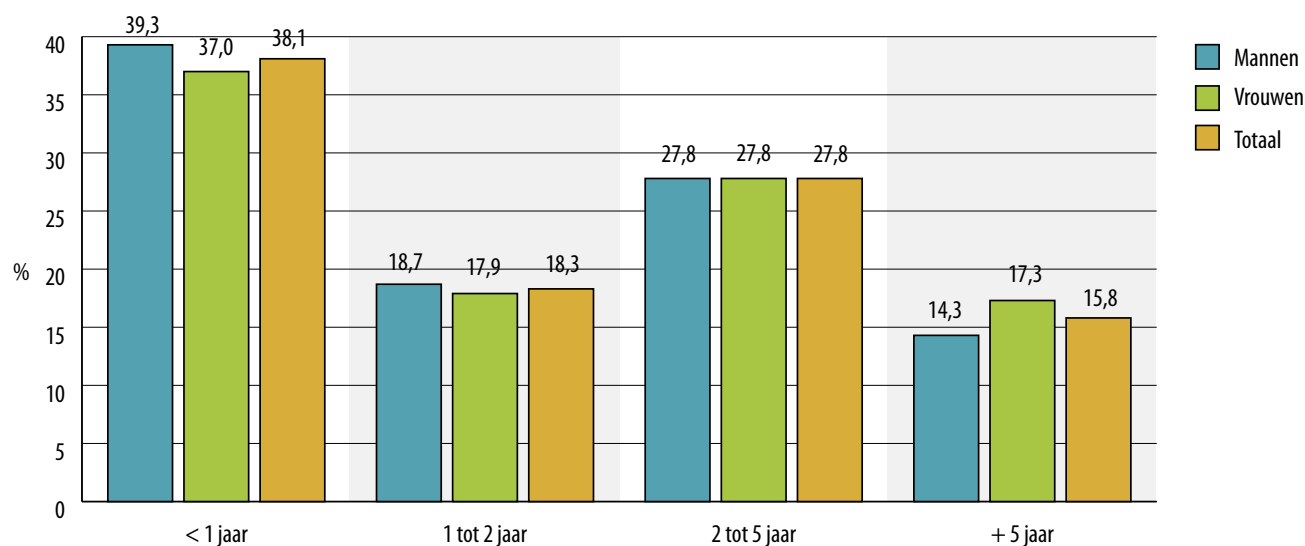

Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

[3] Er is een continue stijging, maar de stijging gaat minder snel: het aantal langdurig NWW steeg tussen 2005 en 2006 met 6,5 %, ten opzichte van 16,2 % tussen 2003 en 2004 en 9,1 % tussen 2004 en 2005.

De vaststelling dat de mannelijke NWW minder kans hebben om verstrikt te raken in de langdurige werkloosheid (2 jaar en meer) wordt verder bevestigd. We zien meer in het bijzonder dat 17,3 % van de NWW van het vrouwelijke geslacht al meer dan vijf jaar werkloos is in vergelijking met 14,3 % van de mannelijke NWW. Merk ook op dat 43,6 % van de NWW een zeer langdurige werkloosheid kent in vergelijking met 38,9 % in 2005.

Figuur A-05 : Verdeling van de NWW per geslacht en duur van de werkloosheid in 2006 (gemiddelde, in %)

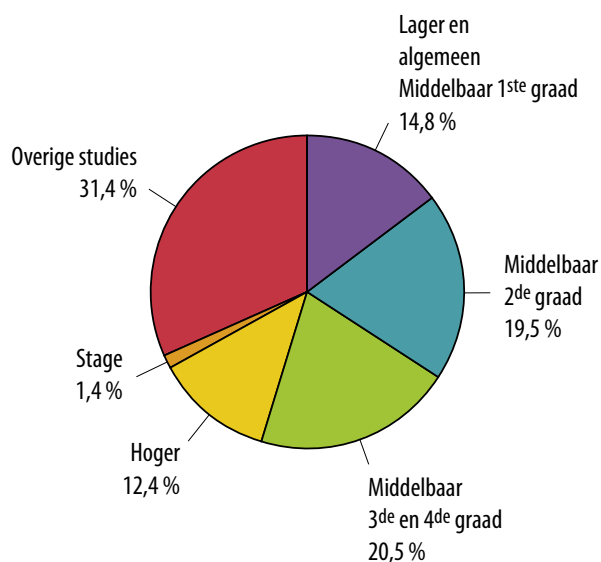
Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

Studieniveau en beroep

De verdeling van de NWW per studieniveau wordt gekenmerkt door een groot aantal laaggeschoolden. In 2006 heeft 34,3 % van de NWW ten hoogste het diploma van de tweede graad van het middelbaar onderwijs (lager middelbaar onderwijs) en 31,4 % is ingeschreven in de categorie «Overige studies». De personen met een diploma hoger onderwijs vertegenwoordigen dan weer 12,4 % van het totaal aantal NWW.

Onder de werkzoekenden zijn de vrouwen relatief hoger geschoold dan de mannen. Dat zien we des te meer naarmate zij jonger zijn. Onder de NWW van minder dan 30 jaar bijvoorbeeld beschikt 15,4 % van de vrouwen over een diploma hoger onderwijs in vergelijking met 11,7 % van de mannen, hetzij een verschil van 3,8 %; voor de NWW tussen 30 en 40 bedraagt het verschil slechts 2,3 %.

Figuur A-06 : Verdeling van de NWW per studieniveau in 2006 (gemiddelde, in % van het totaal)

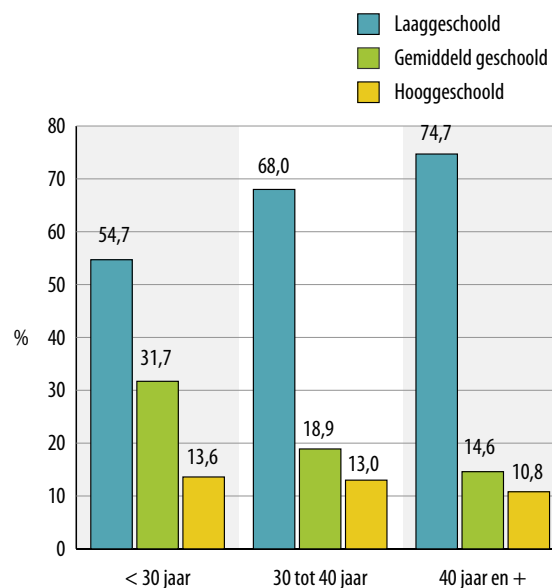
Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

[4] In de categorie « Overige studies » gaat het meestal over opleidingen die gevolgd werden in het buitenland waarvan het diploma hier niet erkend wordt.

We merken op dat meer dan 12,4 % van de NWW een diploma hoger onderwijs bezit. In de leeftijdscategorie van 25 tot 30 jaar ligt het aantal het hoogste op 18,1 %. De onderstaande grafiek geeft aan dat 65,7 % van de NWW een laag opleidingsniveau heeft (maximum tweede graad middelbaar onderwijs) maar dat de ongeschooldheid minder uitgesproken is bij de jongsten.

Sinds een tiental jaar zien we een duidelijke daling van het aantal werkzoekende arbeiders. In 2006 is 28,8 % van het totale aantal NWW arbeider in vergelijking met 23,6 % van de werknemers in de dienstensector en 47,7 % van de bedienden^[5]. Onder de arbeiders zien we een aandeel van 79,5 % mannen. Omgekeerd vinden we meer dan 60 % vrouwen bij de werknemers in de dienstensector, kantoorbedienden evenals in commerciële beroepen.

Figuur A-07 : Verdeling van de NWW per opleidingsniveau en leeftijdsklasse in 2006 (gemiddeld, in %)

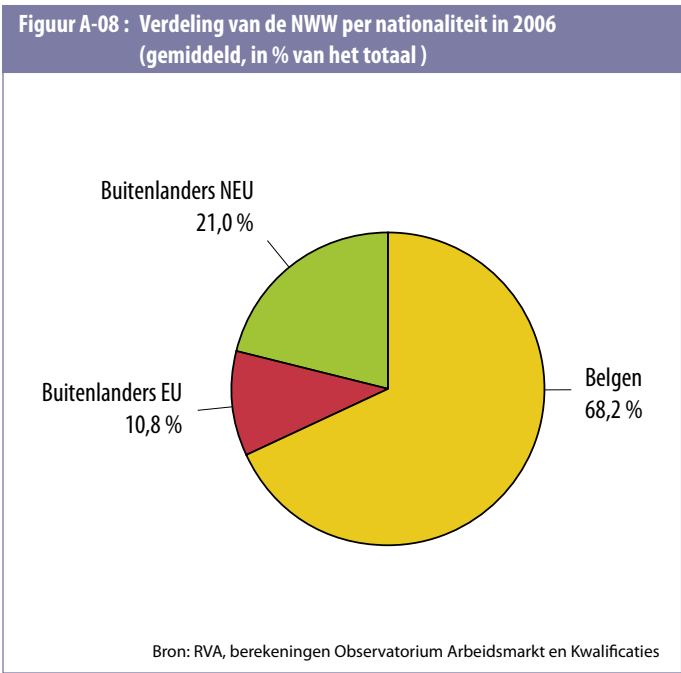

Bron: RVA, berekeningen Observatorium Arbeidsmarkt en Kwalificaties

[5] De algemene categorie « bedienden » omvat de vrije beroepen, kunstenaars, directeurs en administratieve kaderleden, kantoorbedienden evenals verkopers.

Nationaliteit

In 2006 heeft, net zoals de vorige jaren, één werkzoekende op drie niet de Belgische nationaliteit, in het totaal 30 912 personen. De personen met niet-Europese nationaliteit vertegenwoordigen 21,0 % van het totaal aantal NWW terwijl de onderdanen van de EU van de 25 goed zijn voor 10,8 % van het totaal. De groepen met niet-Belgische nationaliteit die het meest vertegenwoordigd zijn, zijn de Fransen, de Marokkanen, de Italianen en de Turken.

Werkloosheid per gemeente

Naast een sterk schommelende verdeling van de NWW onder de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toont de onderstaande tabel ons ook de zeer uiteenlopende schommelingen tussen 2005 en 2006 van het aantal NWW tussen de gemeenten. Sint-Joost-ten-Node is de enige gemeente waar het aantal in 2006 daalt met 1,9 % in vergelijking met het voorgaande jaar terwijl de andere gemeenten een stijging vertonen, van 1,2 % voor Sint-Pieters-Woluwe naar 8,1 % voor Evere.

Tabel A-02 : Verdeling en evolutie van het aantal NWW per gemeente en per geslacht in 2006 (jaarlijks gemiddelde)				
2006	NWW			Var. 2006-2005 (in %)
	Mannen	Vrouwen	Totaal	
Anderlecht	5 253	5 154	10 407	5,0 %
Auderghem	686	791	1 477	2,8 %
St-Agatha-Berchem	697	851	1 548	3,3 %
Brussel	8 523	7 120	15 643	2,2 %
Etterbeek	1 752	1 818	3 570	2,6 %
Evere	1 092	1 458	2 550	8,1 %
Vorst	2 291	2 423	4 714	1,3 %
Ganshoren	717	922	1 639	6,8 %
Elsene	3 844	3 201	7 045	6,4 %
Jette	1 672	2 087	3 760	6,2 %
Koekelberg	1 064	1 079	2 143	3,0 %
St-Jan-Molenbeek	5 266	4 855	10 121	1,9 %
St-Gillis	3 205	2 641	5 846	1,8 %
St-Joost-ten-Node	2 056	1 633	3 689	-1,9 %
Schaarbeek	7 017	6 547	13 565	2,0 %
Ukkel	1 895	2 363	4 259	7,8 %
Watermaal-Bosvoorde	569	688	1 258	1,5 %
St-Lambrechts-Woluwe	1 107	1 314	2 421	5,3 %
St-Pieters-Woluwe	657	790	1 447	1,2 %
Totaal	49 364	47 736	97 099	3,2 %

Bron: RVA, berekeningen Brussels Observatorium voor de Arbeidsmarkt en Kwalificaties

De globale werkloosheid blijft stabiel tussen 2005 en 2006 maar we zien ook nog steeds grote verschillen tussen de 19 gemeenten. De werkloosheid blijft het laagst in Sint-Pieters-Woluwe (9,9 %) terwijl ze het hoogst is in Sint-Joost-ten-Node (33,0 %).

Bovendien is het algemeen zo dat hoe hoger het globale werkloosheidscijfer in een gemeente, hoe groter het aantal jonge werklozen is, met een gemiddeld verschil van meer dan 13 punten tussen de twee cijfers.

Voor alle leeftijdsklassen samen ligt het aantal vrouwelijke werklozen hoger dan het aantal mannelijke werklozen in iedere gemeente behalve in Elsene. Als we alleen kijken naar de klasse onder de 25 jaar, zijn er meer werkloze mannen in Vorst, Elsene, Ukkel, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe.

Tabel A-03 : Werkloosheidsgraad per gemeente in 2006 (% in de bevolking)

2006	18-64 jaar			< 25 jaar		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Anderlecht	21,8	27,9	24,4	32,8	39,8	36,1
Auderghem	9,9	12,6	11,2	24,6	25,9	25,2
Sint-Agatha-Berchem	13,9	18,8	16,2	24,1	28,7	26,4
Brussel	22,4	25,3	23,6	35,9	39,6	37,6
Etterbeek	17,0	19,5	18,2	26,2	27,2	26,7
Evere	14,6	21,1	17,7	27,4	32,6	29,9
Vorst	18,8	22,8	20,7	33,9	33,2	33,5
Ganshoren	14,6	19,3	16,9	26,6	31,7	29,2
Elsene	19,5	19,2	19,4	31,5	28,7	30,1
Jette	15,7	21,5	18,5	28,2	36,3	32,1
Koekelberg	21,9	28,0	24,6	36,5	47,8	41,8
Sint-Jan-Molenbeek	27,0	34,2	30,0	36,5	47,1	41,6
St-Gillis	25,4	28,4	26,6	33,7	38,7	36,2
St-Joost-ten-Noode	30,4	37,0	33,0	38,9	47,5	42,7
Schaarbeek	24,6	29,2	26,7	36,0	42,7	39,2
Ukkel	11,4	14,9	13,1	28,6	26,9	27,8
Watermaal-Bosvoorde	10,4	12,8	11,6	27,4	28,0	27,7
Sint-Lambrechts-Woluwe	11,0	13,2	12,1	27,9	21,7	24,6
Sint-Pieters-Woluwe	8,6	11,4	9,9	23,3	22,9	23,1
Totaal	19,6	23,0	21,1	32,7	36,8	34,7

Bron: NIS, RISVZ, RIZIV, RSZ-LATG, RSZ-APL, BGDA, berekeningen Steunpunt WAV en Brussels Observatorium voor de Arbeidsmarkt en Kwalificaties.

Het werkaanbod in het Brussels Gewest

In 2006 steeg het aantal werkaanbiedingen van de BGDA aanzienlijk tot een totaal van 41 331 in vergelijking met 14 375 in 2005. Deze belangrijke groei kunnen we enerzijds verklaren door de toename van het aantal vacante betrekkingen dat direct bij de BGDA wordt aangegeven (men telt 17 243 werkaanbiedingen, hetzij 20,0 % meer dan tijdens het jaar 2005) en anderzijds ook door de invoering, vanaf juni 2006, van een akkoord over de systematische uitwisseling van werkaanbiedingen tussen de gewestelijke openbare tewerkstellingsorganismen (Forem, VDAB, ADG en BGDA). De BGDA ontving ook van andere organismen aanbieden die voldoen aan één van de vier onderstaande criteria:

- Werkaanbiedingen afkomstig uit ondernemingen die rekruteren voor een zetel in het Brusselse Gewest;
- Werkaanbiedingen in verband met kritieke functies in de andere gewesten;
- Werkaanbiedingen die betrekking hebben op zeer specifieke functies waarvoor het moeilijk zou zijn om een gepast profiel te vinden;
- Werkaanbiedingen die pas na lange tijd ingevuld worden.

De werkaanbiedingen die direct door het BGDA worden ontvangen, werden voor 70,5% ingevuld in het jaar 2006.

Tabel A-04 : Evolutie van het aantal werkaanbiedingen rechtstreeks ontvangen door de BGDA sinds 2002

Jaar	Vacante betrekkingen aangegeven bij BGDA	Ingevulde vacatures	% ingevuld
2002	11 250	8 072	71,8 %
2003	10 976	8 407	76,6 %
2004	13 296	8 759	65,9 %
2005	14 375	9 227	64,2 %
2006	17 243	12 155	70,5 %
Var. 2006-2005 (v.a.)	2 868	2 928	
Var. 2006-2005 (%)	20,0	31,7	
Opm.: vanaf 2006 worden alle ingevulde werkaanbiedingen verrekend in de berekening van de «invullingsgraad», met of zonder directe interventie van de BGDA.			
Bron: BGDA, berekeningen Brussels Observatorium voor de Arbeidsmarkt en Kwalificaties			

Contactpersoon:

Stephane Thys, sthys@orbem.be

Actiris,
Brusselse Observatorium van de
Arbeidsmarkt en kwalificatie
Anspachlaan, 65 te 1000 Bruxelles
Tel. : 02/505 14 14
www.actiris.be

Externe bijdragen B

Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij, Gewestelijk Observatiecentrum voor de huisvesting

Recente gegevens over de situatie van de sociale vraag op de Brusselse woninghuurmarkt

In deze nota vermelden we enkele kenmerkende en recente gegevens over de situatie van de sociale vraag om de Brusselse woninghuurmarkt.

Deze gegevens hebben betrekking op het jaar 2006 en zijn voor de eigenlijke privé-huurmarkt afkomstig uit de werken van het Observatorium voor de huurprijzen 2006^[1] en voor de gegevens met betrekking tot de karakterisering van de gezinnen – kandidaat-huurders van sociale woningen zijn ze afkomstig van de sociale afgevaardigden.

1 Situatie van bepaalde segmenten van de sociale vraag naar huisvesting op de huurmarkt

1.1. Huisvesting en inkomen

Huisvesting wordt traditioneel beschouwd als de ruimtelijke neerslag van sociale ongelijkheid vermits het gezin een proportioneel gedeelte van zijn budget aan huisvesting besteedt en vermits de plaats waar men leeft een factor is van de reproductie van diezelfde sociale ongelijkheid.

Dit deel wil de kenmerken van de huisvesting van specifieke segmenten van de bevolking onderscheiden:

- Leefloners,
- De begunstigten van een werkloosheidsuitkering;
- Gezinnen met een laag inkomen.

Deze drie groepen worden ook vergeleken met gezinnen met een gemiddeld inkomen.

Voor elk van de geanalyseerde segmenten van de bevolking toont een eerste tabel een aantal gegevens met betrekking tot de kenmerken van de woningen van dit segment van de huurpopulatie; ze worden vergeleken met de kenmerken van alle verhuurde woningen. Een tweede tabel bevat een aantal socio-demografische statistieken die op deze ondersteekproef van de bevolking werden opgebouwd en plaatst deze tegenover de algemene statistieken voor de steekproef.

De huurders die bijstand trekken, betalen minder huur dan de gemiddelde huurder. Ze wonen alleen in appartementen, eerder kleiner dan het gemiddelde, duidelijk minder comfortabel en in een minder interessante toestand die meer herstellingen vereist.

Begunstigten van een werkloosheidsuitkering betalen ook minder huur dan gemiddeld voor een iets kleinere woning met minder comfort en waar meer herstellingen aan nodig zijn. Hun profiel is hetzelfde als de bijstandtrekkers; dat is logisch gezien hun inkomstenniveau grotendeels hetzelfde is.

20 % van de huurders van het Brussels Gewest bestaat uit gezinnen met een laag inkomen. Onder laag inkomen verstaan we gezinnen met een beschikbaar maandelijks inkomen van minder dan € 1 500.

Gezinnen met een laag inkomen betalen minder huur dan het gewestelijk gemiddelde voor woningen van gemiddelde grootte maar ze beschikken over minder comfortelementen en er zijn meer herstellingen nodig.

De Brusselse huurders tellen 13 % gezinnen met een gemiddeld inkomen. Onder gemiddeld inkomen verstaan we alle gezinnen met een beschikbaar maandelijks inkomen tussen € 1 500 en € 2 500.

De gezinnen met een gemiddeld inkomen wonen in grotere woningen, meer in huizen met een groter comfort en in betere staat. De huurprijzen die zij bereid zijn te betalen voor dit type woning liggen hoger dan het gewestelijk gemiddelde. 85 % van hen zijn twee-oudergezinnen. Hun inkomen is hoger daar het voor de helft van hen afkomstig is uit twee inkomens.

[1] Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.

Tabel B-01 : Type woning van leefloners			
Kenmerken	Elementen	Woningen bewoond door leefloners	Totaal van de woningen
Huur	Gemiddelde huur (typische afwijking)	€ 401 (117)	€ 508 (241)
	Middenhuur	€ 400	€ 468
	1 ^{ste} kwartiel	€ 320	€ 385
	3 ^{de} kwartiel	€ 485	€ 580
Type woning	Huis	0 %	5 %
	Appartement in een huis	29 %	35 %
	Appartement in een flatgebouw	68 %	56 %
	Kot	2 %	3 %
	Loft	0 %	1 %
Oppervlakte van de woning	< 34m ²	44 %	20 %
	34-54m ²	32 %	26 %
	54-84m ²	20 %	35 %
	84-104m ²	3 %	12 %
	> 104m ²	3 %	7 %
Aantal kamers	0	28 %	14 %
	1	48 %	43 %
	2	20 %	33 %
	3	3 %	8 %
	4 en +	0 %	2 %
Comfortniveau	Comfort 0	19 %	9 %
	Comfort 1	33 %	27 %
	Comfort 2	17 %	15 %
	Comfort 3	31 %	47 %
	Comfort 4	1 %	3 %
Garage		8 %	14 %
Toestand	Slecht	24 %	12 %
	Gemiddeld	55 %	50 %
	Goed	22 %	38 %
Aantal vereiste herstellingen	Geen	30 %	40 %
	Van 1 tot 3	43 %	41 %
	Van 4 tot 6	21 %	14 %
	Van 7 tot 9	4 %	4 %
	Meer dan 10	3 %	2 %
Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.			

Tabel B-02 : Socio-demografische kenmerken van huurders die van een leefloon leven

Kenmerken	Elementen	Huurders die bijstand trekken	Totaal van de huurders
Leeftijdscategorie	< 24 jaar	18 %	16 %
	25-34 jaar	35 %	33 %
	35-44 jaar	21 %	22 %
	45-54 jaar	15 %	13 %
	55-64 jaar	8 %	7 %
	65-74 jaar	2 %	5 %
	> 75 jaar	2 %	4 %
Gezinssituatie	Koppels met kinderen	14 %	26 %
	Koppels zonder kinderen	6 %	21 %
	Alleenstaanden met kinderen	26 %	10 %
	Alleenstaanden zonder kinderen	54 %	42 %
Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.			

Tabel B-03 : Type woning van personen die een werkloosheidsuitkering trekken

Kenmerken	Elementen	Bewoonde woningen	Totaal van de woningen
Huur	Gemiddelde huur (typische afwijking)	€ 441 (207)	€ 508 (241)
	Middenhuur	€ 420	€ 468
	1 ^{ste} kwartiel	€ 350	€ 385
	3 ^{de} kwartiel	€ 500	€ 580
Type woning	Huis	5 %	5 %
	Appartement in een huis	38 %	35 %
	Appartement in een flatgebouw	55 %	56 %
	Kot	2 %	3 %
	Loft	0 %	1 %
Oppervlakte van de woning	< 34m ²	18 %	20 %
	34-54m ²	37 %	26 %
	54-84m ²	31 %	35 %
	84-104m ²	7 %	12 %
	> 104m ²	3 %	7 %
Aantal kamers	0	12 %	14 %
	1	46 %	43 %
	2	34 %	33 %
	3	6 %	8 %
	4 en +	1 %	2 %
Comfortniveau	Comfort 0	11 %	9 %
	Comfort 1	33 %	27 %
	Comfort 2	18 %	15 %
	Comfort 3	36 %	47 %
	Comfort 4	1 %	3 %
Garage		5 %	14 %
Toestand	Slecht	19 %	12 %
	Gemiddeld	47 %	50 %
	Goed	32 %	38 %
Aantal vereiste herstellingen	Geen	35 %	40 %
	Van 1 tot 3	38 %	41 %
	Van 4 tot 6	16 %	14 %
	Van 7 tot 9	5 %	4 %
	Meer dan 10	3 %	2 %

Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.

Tabel B-04 : Socio-demografische kenmerken van de personen die een werkloosheidsuitkering trekken

Kenmerken	Elementen	Begunstigden van een werkloosheidsuitkering (%)	Totaal van de huurders (%)
Leeftijdscategorie	< 24 jaar	13 %	16 %
	25-34 jaar	38 %	33 %
	35-44 jaar	28 %	22 %
	45-54 jaar	13 %	13 %
	55-64 jaar	7 %	7 %
	65-74 jaar	1 %	5 %
	> 75 jaar	0 %	4 %
Gezinssituatie	Koppels met kinderen	28 %	26 %
	Koppels zonder kinderen	11 %	21 %
	Alleenstaanden met kinderen	19 %	10 %
	Alleenstaanden zonder kinderen	41 %	42 %
Geslacht	% alleenstaande vrouwen	32 %	26 %

Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.

Tabel B-05 : Type woning gezinnen met laag inkomen

Kenmerken	Elementen	Woningen bewoond door gezinnen met laag inkomen	Totaal van de woningen
Huur	Gemiddelde huur (typische afwijking)	€ 475 (146)	€ 508 (241)
	Middenhuur	€ 450	€ 468
	1 ^{ste} kwartiel	€ 400	€ 385
	3 ^{de} kwartiel	€ 545	€ 580
Type woning	Huis	4 %	5 %
	Appartement in een huis	37 %	35 %
	Appartement in een flatgebouw	59 %	56 %
	Kot	1 %	3 %
	Loft	0 %	1 %
Oppervlakte van de woning	< 34m ²	19 %	20 %
	34-54m ²	30 %	26 %
	54-84m ²	36 %	35 %
	84-104m ²	10 %	12 %
	> 104m ²	4 %	7 %
Aantal kamers	0	6 %	14 %
	1	38 %	43 %
	2	47 %	33 %
	3	8 %	8 %
	4 en +	2 %	2 %
Comfortniveau	Comfort 0	9 %	9 %
	Comfort 1	30 %	27 %
	Comfort 2	16 %	15 %
	Comfort 3	44 %	47 %
	Comfort 4	2 %	3 %
Garage		7 %	14 %
Toestand	Slecht	20 %	12 %
	Gemiddeld	53 %	50 %
	Goed	27 %	38 %
Aantal vereiste herstellingen	Geen	36 %	40 %
	Van 1 tot 3	40 %	41 %
	Van 4 tot 6	15 %	14 %
	Van 7 tot 9	5 %	4 %
	Meer dan 10	3 %	2 %

Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.

Tabel B-06 : Socio-demografische kenmerken van gezinnen met een laag inkomen			
Kenmerken	Elementen	Gezinnen met laag inkomen (%)	Totaal van de huurders (%)
Leeftijdscategorie	< 24 jaar	18 %	16 %
	25-34 jaar	35 %	33 %
	35-44 jaar	21 %	22 %
	45-54 jaar	15 %	13 %
	55-64 jaar	8 %	7 %
	65-74 jaar	2 %	5 %
	> 75 jaar	2 %	4 %
Gezinssituatie	Koppels met kinderen	61 %	72 %
	Alleenstaanden met kinderen	39 %	28 %
Socio-professionele status	2 inkomens uit arbeid	12 %	21 %
	1 inkomen uit arbeid	24 %	30 %
	1 inkomen uit arbeid + 1 sociale uitkering	11 %	7 %
	2 sociale uitkeringen	6 %	2 %
	1 sociale uitkering	40 %	21 %
	pensioen	2 %	10 %
	student	1 %	5 %
Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.			

1.2. Huisvesting en geslacht

Vrouwen hechten veel belang aan hun woning, hun integratie in deze woning en die van hun kinderen.

Dit hoofdstuk onderzoekt de kenmerken van woningen van vrouwen die alleen wonen met of zonder kinderen en analyseert hoe vrouwen reageren op de huisvestingsmarkt wanneer ze alleen wonen.

Voor vrouwen met of zonder kinderen registreert een eerste tabel een aantal gegevens met betrekking tot de kenmerken van de woningen in dit segment van de huurpopulatie; ze worden vergeleken met de kenmerken van alle verhuurde woningen. Een tweede tabel omvat enkele socio-demografische statistieken uit de ondersteekproef van vrouwelijke huurders en vergelijkt deze met de algemene statistieken voor de steekproef.

Vrouwelijke huurders zonder kinderen wonen in minder dure woningen dan het gemiddelde, die kleiner zijn, over minder comfort beschikken en die meer reparaties vereisen. Vrouwelijke huurders met kinderen daarentegen betalen meer huur dan gemiddeld voor grotere woningen die echter in minder goede staat zijn.

Tabel B-07 : Type woning van vrouwelijke huurders

Kenmerken	Elementen	Woningen bewoond door alleenstaande vrouwen		Totaal van de woningen
		Met kinderen	Zonder kinderen	
Huur	Gemiddelde huur	€ 514	€ 459	€ 508
	(typische afwijking)	(188)	(198)	(241)
	Middenhuur	€ 490	€ 440	€ 468
	1 ^{ste} kwartiel	€ 400	€ 350	€ 385
	3 ^{de} kwartiel	€ 600	€ 520	€ 580
Type woning	Huis	5 %	4 %	5 %
	Appartement in een huis	31 %	35 %	35 %
	Appartement in een flatgebouw	63 %	54 %	56 %
	Kot	1 %	7 %	3 %
	Loft	0 %	1 %	1 %
Oppervlakte van de woning	< 34m ²	14 %	25 %	20 %
	34-54m ²	30 %	30 %	26 %
	54-84m ²	36 %	36 %	35 %
	84-104m ²	15 %	6 %	12 %
	> 104m ²	5 %	3 %	7 %
Aantal kamers	0	4 %	22 %	14 %
	1	31 %	55 %	43 %
	2	50 %	19 %	33 %
	3	12 %	3 %	8 %
	4 en +	2 %	0 %	2 %
Comfortniveau	Comfort 0	5 %	10 %	9 %
	Comfort 1	30 %	30 %	27 %
	Comfort 2	15 %	20 %	15 %
	Comfort 3	46 %	39 %	47 %
	Comfort 4	4 %	1 %	3 %
Garage		16 %	9 %	14 %
Toestand	Slecht	16 %	11 %	12 %
	Gemiddeld	50 %	53 %	50 %
	Goed	33 %	37 %	38 %
Aantal vereiste herstellingen	Geen	31 %	35 %	40 %
	Van 1 tot 3	43 %	46 %	41 %
	Van 4 tot 6	19 %	14 %	14 %
	Van 7 tot 9	5 %	3 %	4 %
	Meer dan 10	4 %	2 %	2 %

Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.

Tabel B-08 : Socio-demografische kenmerken van vrouwelijke huurders

Kenmerken	Elementen	% huurders = alleenstaande vrouw		% woningen
		Met kinderen	Zonder kinderen	
Leeftijdscategorie	< 24 jaar	9 %	20 %	16 %
	25-34 jaar	34 %	22 %	33 %
	35-44 jaar	37 %	11 %	22 %
	45-54 jaar	18 %	11 %	13 %
	55-64 jaar	1 %	14 %	7 %
	65-74 jaar	1 %	10 %	5 %
	> 75 jaar	0 %	12 %	4 %
Revenus	Gemiddeld inkomen	€ 1 124	€ 1 037	€ 1 446
	Middelste inkomen	€ 500-1 000	€ 500-1 000	€ 1 000-1 500
	1 ^{ste} kwartiel	€ 500-1 000	€ 500-1 000	€ 500-1 000
	3 ^{de} kwartiel	€ 1 000-1 500	€ 1 000-1 500	€ 1 500-2 000

Bron: Gewestelijk Observatiecentrum voor de Huisvesting: Marie-Laurence De Keersmaecker: Observatiecentrum van de huurprijzen 2006.

2. Situatie van de inkomsten van gezinnen/
kandidaat-huurders van sociale woningen in
Brussel op 31/12 2006

Tabel 9 en 10 tonen een erg duidelijke evolutie in de sector van de Brusselse sociale huisvesting tijdens de voorbije jaren, namelijk de situatie van het inkomen van de gezinnen/kandidaat-huurders die aangeven dat voor de gezinnen die voor het eerst in 2006 werden ingeschreven als kandidaat-huurders slechts 20,9 % een inkomen heeft dat afkomstig is uit arbeid.

Tabel 10 consolideert de gegevens voor alle gezinnen die op 31/12/2006 ingeschreven waren: 24,1 % van hen geniet van een inkomen afkomstig uit arbeid.

Tabel B-9 : Oorsprong van het inkomen van het gezinshoofd van kandidaat-huurders die in 2006 voor het eerst werden ingeschreven		
Type	Aantal	%
Loontrekkend	1 556	20,6 %
Zelfstandig	24	0,3 %
Geen	332	4,4 %
Pensioen	611	8,1 %
Werkloosheid	2 084	27,6 %
Ziekenfonds	507	6,7 %
Mindervalide	142	1,9 %
Leefloon	2 233	29,6 %
Reserve	0	0,0 %
Andere	59	0,8 %
Totaal	7 548	100,0 %
BGHM, Dienst van de Sociaal Afgevaardigden.2006		

Tabel B-10 : Oorsprong van de inkomsten van alle gezinnen/kandidaat-huurders ingeschreven op 31/12/06		
Type	Aantal	%
Loontrekkend	7 347	23,8 %
Zelfstandig	102	0,3 %
Geen	1 230	4,0 %
Pensioen	2 473	8,0 %
Werkloosheid	9 121	29,6 %
Ziekenfonds	2 081	6,8 %
Mindervalide	667	2,2 %
Leefloon	7 579	24,6 %
Reserve	1	0,0 %
Andere	225	0,7 %
Totaal	30 826	100,0 %
BGHM, Dienst van de Sociaal Afgevaardigden.2006		

Conclusies

De analyse toont een duidelijk verband tussen het type woning en de verschillende stappen in de levenscyclus.

Toch hangt de keuze van de woning, ongeacht de levensfase, steeds af van de inkomsten. De meest kwetsbare segmenten compenseren hun eventuele behoefte aan ruimte door beperkter comfort en woningen die talrijke herstellingen vereisen.

Verder blijven vrouwelijke huurders met of zonder kinderen kwetsbare groepen op de Brusselse markt van de huurwoningen. Ze wonen in woningen die, om hun grotere ruimte die nodig is voor de kinderen te compenseren, in minder goede staat verkeren. Deze situatie wordt verklaard door de lagere huurprijzen die zij kunnen betalen omwille van hun inkomen dat lager is dan het gewestelijk gemiddelde van de Brusselse huurders.

Contactpersoon:

Pol Zimmer : pzimmer@slrb.irisnet.be

BGHM,
Observatiecentrum voor de
huisvesting
Jourdanstraat 55-65, 1050 Brussel

Externe bijdragen C

Vzw GREPA, Groupe de réflexion et d'échange des praticiens de l'aide juridique

De schuldenlast van de gezinnen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Statistisch rapport 2006 - Samenvatting - mei 2007

vzw Grepa: Anne Defossez, Claire de Schaetzen, Maité Pozza

Universiteit van Antwerpen: Katrien De Boyser, Dr Jan Vranken

Met de medewerking van de diensten voor schuldbemiddeling

1. VZW GREPA – Een voorstelling

De vzw GREPA werd in 1999 opgericht en is sindsdien in het Brussels Gewest actief op het vlak van schuldbemiddeling. Het maatschappelijk doel van de vzw is om de toegang tot het gerecht te vereenvoudigen voor personen in moeilijkheden, onder meer door een optimale toepassing van juridische bijstand. Dankzij de steun van CoCom stichtte de vzw het Steunpunt voor de Diensten schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit centrum moet in hoofdzaak ondersteuning bieden aan de werking van de diensten voor schuldbemiddeling van de openbare sector (onder meer opgericht door de OCMW's) en de verenigingssector.

Sinds 1999 verzorgt het steunpunt opleidingen voor schuldbemiddelaars en groepeerde het de bemiddelaars om zo ervaringen uit te wisselen, de evoluties van de wetgeving op te volgen en hulpmiddelen te ontwikkelen. Er worden regelmatig ontmoetingen georganiseerd met de overheid, gerechtelijke partijen en schuldeisers.

De opdrachten van het steunpunt omvatten ook bijstand aan personen in schulden via preventie, informatie over mogelijke oplossingen en over het bestaan en de activiteiten van de diensten.

Verder spant het steunpunt zich ook in om na te denken over de problematiek van de schuldenlast en aanverwante thema's.

Op 8 december 2005 kreeg vzw GREPA de financiële steun van CoCom om een eerste statistische analyse te kunnen opmaken van de situatie van huishoudens die gevolgd worden door de diensten voor schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit document geeft een overzicht van de invoering van het project evenals de voornaamste resultaten van de analyse van de gegevens die in 2006 werden verzameld tussen 1 september 2006 en 31 december 2006.

2. De context

Sinds een tiental jaar en ten gevolge van een reële politieke bereidheid om preventief iets te doen aan de schuldenlast werden overal in België diensten voor schuldbemiddeling opgericht (DSB). Tegenwoordig worden de DSB in Brussel evenals in Wallonië^[1] en in Vlaanderen^[2] overstelpt met vragen. De wachtlijsten worden steeds groter. De situaties van personen in bemiddeling zijn altijd even complex en moeilijk. Verder moeten de Brusselse schuldbemiddelaars steeds vaker het hoofd bieden aan situaties waarin de middelen van het gezin nauwelijks voldoen om de vitale noden te dekken waardoor er geen ruimte beschikbaar is voor de terugbetaling van de schulden.

Om dit voortdurend evoluerende fenomeen beter te begrijpen, moeten we kunnen beschikken over betrouwbare statistieken voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tot op heden hadden de statistische gegevens die in België gepubliceerd worden met betrekking tot het werk van de diensten voor schuldbemiddeling en de schuldenlast van de gezinnen die door deze diensten gevolgd worden uitsluitend betrekking op het

[1] Prévention et traitement du surendettement en Région wallonne, Rapport d'évaluation 2005, Observatoire du crédit et de l'endettement, pagina 39.

[2] Armoede en sociale uitsluiting, Jaarboek 2005, Jan VRANKEN, Katrien DE BOYSER en Danielle DIERCKX, Acco, Leuven, pagina 61.

Waalse gewest via het jaarverslag over «la Prévention et le traitement du surendettement en Région wallonne» dat gepubliceerd werd door l'*Observatoire du Crédit et de l'Endettement*.

Verder moeten we opmerken dat het Waalse gewest ook diverse statistische gegevens verzamelt. De subsidie die het Waalse Gewest toekende aan de diensten voor schuldbemiddeling is afhankelijk van deze gegevens.

Onlangs uitte ook het Vlaamse Gewest de wens om over statistieken hieromtrent te beschikken. Het decreet van 28 april 2006 tot wijziging van het decreet van 24 juli 1996 houdende regeling tot erkenning van de instellingen voor schuldbemiddeling in de Vlaamse Gemeenschap geeft aan dat de diensten voor schuldbemiddeling gestandaardiseerde statistieken moeten doorgeven aan de Vlaamse regering in de loop van het eerste kwartaal van ieder jaar. Onze Vlaamse evenknie, het Vlaamse Centrum Schuldbemiddeling, staat in voor de analyse van deze gegevens.

3. De doelstellingen

De analyse van de gegevens die verzameld werden bij de Brusselse diensten voor schuldbemiddeling zal het, zo hopen wij, mogelijk maken om mogelijke pistes te ontwaren voor het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening aan personen met schulden, om de noden en de verwachtingen van de betrokken personen beter te begrijpen en om een coherent en doeltreffend beleid te voeren, zowel op het vlak van de schuldbemiddeling als voor de preventie van overmatige schulden.

4. De uitvoering van het project

4.1. Het verzamelen van gegevens via een computerprogramma voor dossierbeheer

In het kader van hun dagelijkse taken verzamelen de schuldbemiddelaars talrijke gegevens over personen met schulden. Hun «papieren» dossiers bevatten heel wat informatie over de socio-economische situatie van de gezinnen die in schuldbemiddeling worden gevolgd, over hun middelen, hun dagelijkse lasten, hun schulden, ...

Verder worden de schuldbemiddelaars op het terrein overstelpt door het aantal vragen. De administratieve taken zijn erg zwaar en nemen een zeer groot deel van hun werktijd in, soms zelfs ten nadele van het ontmoeten van personen en de grondige analyse van hun dossiers (controle van schulden, juridische en economische aspecten, ...).

De informatisering wordt essentieel maar slechts weinig diensten in Brussel beschikken over specifieke programma's voor schuldbemiddeling.

Teneinde te voorkomen dat de bemiddelaars extra gegevens moeten invoeren, ontwikkelde vzw Grepa een computerprogramma waarmee men tezelfdertijd (i) de dossiers voor schuldbemiddeling kan beheren en het administratieve werk van de schuldbemiddelaars kan verlichten en (ii) relevante en specifieke gegevens kan verzamelen en verwerken vanuit statistisch standpunt.

Dit programma werd gratis ter beschikking gesteld van alle Brusselse diensten voor schuldbemiddeling.

Er worden geen gegevens bijgehouden over de identiteit van personen.

4.2. Een dubbele validatie van het project

Gedurende het hele project hebben wij gewaakt over de wetenschappelijke kwaliteit van de verzamelde gegevens en van de analyse dankzij de samenwerking met de Universiteit van Antwerpen. De eerste analyse van deze gegevens werd uitgevoerd door Katrien De Boyser van de Universiteit in samenwerking met onze VZW.

Teneinde te getuigen over de werkelijkheid op het terrein hebben wij in het rapport ook de opmerkingen van de schuldbemiddelaars opgenomen. Deze samenwerking schetst een beeld van hun ervaringen.

4.3. Officiële start en voorstelling van de partnerdiensten

Op voorhand hebben wij de software getest bij 6 diensten voor schuldbemiddeling van juli tot augustus 2006.

Vanaf september 2006 en op basis van de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst hebben wij de software bij elke partnerdienst geïnstalleerd.

Van de 24 DSB die door de GGC worden gesubsidieerd ondertekenden er 14 de overeenkomst. Bij 10 van hen, aangegeven met een sterretje (*), verzamelden wij de dossiers voor onze steekproef:

Het OCMW van Koekelberg*, vzw Cité Modèle*, het OCMW van Schaarbeek*, vzw Centre Social Protestant*, het OCMW van Anderlecht*, vzw Le Nouveau 150, het OCMW van Ukkel*, het OCMW van Vorst*, het OCMW van Sint-Lambrechts-Woluwe*, vzw CAFA* (het OCMW van Sint-Gillis), het OCMW van Elsene, het OCMW van Oudergem, het OCMW van Etterbeek, vzw Armée du Salut.

De andere diensten hebben ofwel niet geantwoord of ondertekenden de overeenkomst wel maar beschikken nog niet over de software. Sinds 21 december 2006 genieten wij ook financiële steun van CoCof waardoor wij het programma ook kunnen installeren bij diensten voor schuldbemiddeling die door CoCof worden erkend.

5. De resultaten

5.1. Waarschuwing

Momenteel is nog voorzichtigheid geboden bij de analyse en de interpretatie van de verzamelde gegevens.

- Enerzijds hebben de verzamelde gegevens alleen betrekking op personen die gevolgd worden door de Brusselse diensten voor schuldbemiddeling
- Anderzijds is de huidige steekproef nog niet voldoende representatief. De hierna weergegeven cijfers zijn gebaseerd op een steekproef van 403 dossiers die gedurende 4 maanden werden ingevoerd door 10 diensten voor schuldbemiddeling

die erkend zijn door GGC. Deze steekproef zal in 2007 worden uitgebreid.

Opm. Percentages houden geen rekening met onbeantwoorde vragen.

5.2. Schuldbemiddeling

De personen die gevolgd worden door de DSB vernamen voornamelijk over het bestaan van de dienst via horen zeggen (29,6 %) en via een andere dienst van de instelling (28,4 %). We stellen vast dat personen met grote schulden eerder goed georiënteerd worden door de sociale eerstelijnsdiensten.

De schuldbemiddelaars menen dat voor één persoon op vijf (21,4 %) de oorzaak van de schuldenlast ligt bij een inkomen dat te laag is om de vitale levensbehoeften te dekken.

De schuld die de vragende persoon ertoe aanzette om hulp te zoeken is in de meeste gevallen (29,5 %) een belastingsschuld.

Bij opening van het dossier stellen wij vast dat een vierde van de aanvragers (26,0 %) al geconfronteerd werd met een deurwaardersexploot.

5.3. Het profiel van de gevolgde personen

De analyse van de socio-demografische karakteristieken toont ons het profiel van de eerste aanvragers:

- 60,4 % van de personen is tussen 25 en 44 jaar
- Er zijn 53,5 % vrouwen en 46,5 % mannen.
De vrouwen zijn daarentegen sterk vertegenwoordigd bij de eenoudergezinnen (90,3 %).
- 73,0 % is Belg.
- 56,4 % bestaat uit alleenstaanden.
- 35,0 % is vrijgezel; 23,1 % is getrouwd; 22,3 % is gescheiden; 12,7 % leeft gescheiden en 6,9 % is weduwe of weduwnaar. Wij stellen een veel groter aandeel gescheiden (en feitelijk gescheiden) personen vast in onze steekproef dan in de cijfers van het NIS^[3].

[3] Het percentage gescheiden personen (en feitelijk gescheiden) volgens de databank van GREPA: 35,0 % en in het Brussels Gewest volgens het NIS: 8,3 %. De cijfers zijn beschikbaar op de website van het NIS: <http://statbel.fgov.be>, laatste raadpleging 24/04/07.

- 22,8 % heeft een diploma van het algemeen middelbaar onderwijs.
- 93,9 % is huurder, hetzij 72,9 % huurt een privé-woning en 18,4 % een sociale woning met een gemiddelde huur van respectievelijk € 440 en € 360.

5.4. De inkomsten

Bij het opmaken van de inventaris van de voornaamste bronnen van inkomsten (uit arbeid en vervangend) stellen wij vast dat de huishoudens beschikken over:

- 84,4 % - één inkomen;
- 14,8 % - twee inkomens;
- 0,8 % - drie inkomens.

De voornaamste inkomsten zijn als volgt verdeeld:

- 74,3 % vervangingsinkomens;
- 25,7 % inkomens uit arbeid.

Voor wat betreft de vervangingsinkomens gaat het in 55,8 % van de gevallen om een werkloosheidsuitkering.

Voor meer dan de helft van de huishoudens met een beroepsinkomen ligt het maandelijks inkomen tussen € 1 000 en € 1 500. Voor de gezinnen die enkel leven van een vervangingsinkomen heeft de helft een inkomen van minder dan € 1 000.

De gemiddelde maandelijkse bedragen van de inkomens zijn iets hoger in de huishoudens die gevolgd worden door de DSB in Wallonië voor alle types huishoudens maar in het bijzonder voor koppels met kinderen (€ 1 791,6 in Wallonië in vergelijking met € 1 495,6 in Brussel).

5.5. De uitgaven

De uitgaven voor huisvesting (huur/hypothecaire lening, water, gas/elektriciteit, andere verwarmingsmiddelen, kosten, andere) vertegenwoordigen 38,0 % van het totale inkomen van de huishoudens en de uitgaven voor het huishouden (voeding, tabak, gezinsonderhoud, overige) zijn goed voor 21,2 %.

5.6. De schulden

Gemiddeld tellen we 6,1 schulden per dossier.

Het totale mediane bedrag van de schuldenlast bedraagt € 4 620 per huishouden en € 3 844 per persoon maar er bestaan grote verschillen tussen de bedragen van de schulden.

Iets meer dan de helft (52,7 %) van de huishoudens die gevolgd worden door een Brusselse DSB heeft een totale schuld van minder dan € 5 000 tegenover 35,9 % in Wallonië.

De proporties per type schuld zijn:

- Kreditschulden: 29,1 %
- Huisvesting: 20,3 %
- Gezondheidszorg: 19,6 %
- Voeding: 14,5 %
- Mobiliteit - communicatie: 10,0 %
- Overheid: 5,1 %
- Kinderopvang / school: 1,4 %

De kreditschulden komen voor in 57,8 % van de dossiers. 42,4 % van de huishoudens heeft geen kreditschuld.

In 92,6 % van de dossiers is er minstens één schuld die geen verband houdt met een krediet.

6. Balans en toekomstperspectieven

6.1. De tevredenheid van de diensten voor schuldbemiddeling

Het spreekt voor zich dat, als wij willen dat deze software regelmatig gebruikt wordt door alle medewerkers op het terrein, dit programma aan hun verwachtingen en hun behoeften moet voldoen. Daarom moeten wij samen met hen dit programma blijven evalueren om het bij te werken en verder te ontwikkelen. We moeten de schuldbemiddelaars nog meer aanmoedigen en helpen om dit nieuwe hulpmiddel naar hun hand te zetten.

6.2. De kwaliteit van de verzamelde gegevens

Op het vlak van de analyse van de statistische gegevens zijn de trends voor Brussel coherent wanneer we ze vergelijken met andere bronnen zoals het Observatoire du Crédit et de l'Endettement.

De bijgehouden gegevens maken het vrij gemakkelijk mogelijk om een overzicht op te stellen van het socio-economische profiel van de personen die bij de diensten aankloppen en hun schuldenlast.

Een aantal indicatoren die niet onmiddellijk nuttig zijn voor de schuldbemiddelaar in het kader van zijn werk, zijn moeilijker te verkrijgen. Als wij deze gegevens willen verzamelen, zullen we de bemiddelaars op het terrein moeten blijven motiveren en hen overtuigen van het belang ervan.

6.3. De toekomstperspectieven

Vanzelfsprekend willen wij de Brusselse statistieken nog verder uitwerken. Zo kunnen we ze dan jaarlijks vergelijken met de gegevens die verzameld worden in Wallonië en Vlaanderen.

Bovendien overwegen wij voor onze toekomstige analyses om ...

- Alle gegevens (alle dossiers van alle diensten en niet langer een steekproef) te verzamelen die noodzakelijk zijn voor het uitwerken van een grondige analyse van de schuldenlast via de DSB

- Een longitudinale studie te maken om de evoluties te analyseren die personen of groepen van personen doormaken
- Onze gegevens te vergelijken met andere Brusselse, federale en zelfs Europese bronnen zoals de gegevens van BGDA, NIS, SILC Europe, enz.

Wij willen in de toekomst ook grondige en meer kwalitatieve studies voeren naar specifieke thema's (bijvoorbeeld de problematiek van de insolvente gezinnen, de huur, energie, consumentenkrediet, collectieve schuldenregeling, enz ...).

Het volledige document met alle resultaten van de eerste cijfermatige analyse van de situatie van de huishoudens die gevolgd worden door de Brusselse DSB is beschikbaar op de website www.grepa.be.

Contactpersoon:

info@grepa.be

Vzw GREPA
Steunpunt voor de Diensten
Schuldbemiddeling van het Brussels-
Hoofdstedelijk Gewest
Rue du Magasin, 2 bus 2, 1000 Brussel
www.grepa.be

Externe bijdragen D

BICO vzw

Activiteit van de bicommunautaire diensten voor thuislozen

Inleiding

In 2005 waren er in Brussel een totaal van 1 155 bedden ter beschikking, waarvan 137 gesubsidieerd door de VG/VGC, 312 gesubsidieerd door de GGC, 609 gesubsidieerd door de CoCof en 97 via andere kanalen.

In Brussel kunnen maximum ongeveer 500 mannen, 300 vrouwen en 200 kinderen worden opgevangen. Daarnaast zijn er nog eens ongeveer 200 bedden voor een gemengd publiek.

Hierna volgen de cijfergegevens van de thuislozensector die gesubsidieerd worden door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, met uitzondering van La Fontaine. Op het tijdstip van het rapport waren nog niet alle jaarrapporten van 2006 ter beschikking, bijgevolg hebben we ons voor sommige instellingen gebaseerd op de jaarverslagen van 2005.

1. Dienst die instaat voor de begeleiding van personen die gewoonlijk op straat leven^[1]

Dossiers van 1995 tot 2005:

Totaal van 1 290 openstaande dossiers

Ongeveer 280 actieve dossiers per jaar

62 personen zijn al minstens 5 jaar gekend

26 personen zijn al minstens 10 jaar gekend.

Publiek

Vrouwen (11 % in 1995, 23 % in 2005). Er is sprake van een verdubbeling van het aantal vrouwen op straat sedert 1995.

Alcoholproblemen (66,37 %)

Zware psychische problemen (ongeveer 30 %)

Huisvesting (26 % beschikt over een eigen woning, 22 % verblijven in een instelling, 14 % leeft samen met iemand, 18 % leeft op de straat, 10 % kraken woningen.)

Inkomsten (32 % hebben geen inkomsten, 29 OCMW-steun, 17 % invaliditeitsuitkering, ...)

Meer dan 150 verschillende plaatsen voor het eerste contact.

Sterfgevallen op de straat

23 personen zijn in de loop van 2005 gestorven

Gemiddelde leeftijd= 46,5 jaar.

[1] Jaarverslag Diogenes 2005

2. Centrum dat dag en nacht instaat voor de dringende maatschappelijke hulpverlening^[2]

Tabel D-01 : Evolutie van de opnamen tussen 1996 en 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Aantal oproepen	2 867	3 466	3 729	4 701	6 733	7 258	7 883	6 633	6 111	5 603	5 131
Aantal informatieaanvragen	629 22 %	604 18 %	556 15 %	731 15 %	1 240 18 %	958 13 %	869 11 %	532 8 %	849 14 %	758 13 %	599 12 %
Aantal opname-aanvragen	2 238 78 %	2 862 82 %	3 173 85 %	3 970 85 %	5 493 82 %	6 300 87 %	7 014 89 %	6 101 92 %	5 262 86 %	4 845 87 %	4 532 88 %
Aantal nachten	4 256	5 668	6 263	6 850	7 089	8 216	9 217	8 539	8 325	7 628	6 447
Gemiddelde verblijfsduur	5	6	8	7,5	8,8	11,7	13,3	13,3	17,4	14,5	12,5

Bron: Jaarverslag Ariane 2006

Tussen 1996 en 2002 is er een sterke stijging qua aantal oproepen merkbaar. Vanaf 2003 merken we jaarlijks een lichte daling.

We stellen vast dat de gemiddelde verblijfsduur in de crisiscentra spectaculair gestegen is.

Tabel D-02 : Spreiding volgens inkomensbron

Inkomensbron	2004	2005	2006
OCMW	29 %	27 %	21 %
Werkende	6 %	4 %	7 %
Pensioen	5 %	2 %	3 %
Werkloos	16 %	17 %	23 %
Mutualiteit	7 %	9 %	8 %
Zonder inkomsten	37 %	41 %	38 %

Bron: Jaarverslag Ariane 2006

De financiële situatie van de onthaalde personen bij hun aankomst leidt ons tot enkele vaststellingen. Er is een duidelijke vermindering van personen afhankelijk van het OCMW. Nochtans is de verhouding van het aantal personen zonder enig inkomen stabiel gebleven. Er is anderzijds een stijging van het aantal dat een werkloosheidsuitkering krijgt.

Tabel D-03 : Spreiding volgens nationaliteit

Nationaliteit	2003	2004	2005	2006
Belg	53 %	50 %	54 %	50 %
EU	8 %	7 %	7 %	10 %
Buiten Eu	12 %	7 %	8 %	8 %
Noord-Afrika	14 %	18 %	17 %	17 %
Zwart-Afrika	13 %	14 %	11 %	12 %
Andere	2 %	6 %	3 %	3 %

Bron: Jaarverslag Ariane 2006

Voor de nationaliteiten vertegenwoordigen de Belgen nog altijd de helft van de opgenomen personen. Buiten Europa zijn de Afrikanen het talrijkst.

Tabel D-04 : Spreiding volgens leeftijd

Leeftijd	2003	2004	2005	2006
18-21	11 %	10 %	12 %	8 %
21-25	17 %	14 %	15 %	11 %
25-40	45 %	47 %	47 %	52 %
40-50	20 %	20 %	18 %	20 %
50-60	7 %	6 %	7 %	8 %
+60	2 %	4 %	2 %	1 %

Bron: Jaarverslag Ariane 2006

Voor wat de leeftijdsgroepen betreft stelt men vast dat 70 % van de personen tussen 26-50 jaar is. Bejaarden zijn weinig vertegenwoordigd in de opvangstructuren.

[2] Jaarverslag Ariane 2006

3. Centra die opvang, huisvesting, psychosociale begeleiding bieden aan volwassen en aan bepaalde minderjarigen die tijdelijke niet in staat zijn om zelfstandig te wonen, teneinde hen te helpen opnieuw over deze bekwaamheid te beschikken^[3]

Leeftijd

De helft tot 2/3 van de opgevangen heeft een leeftijd tussen 18 en 40 jaar.

Verblijfsduur

Er is de laatste jaren een toename van de verblijfsduur. Verschillende factoren spelen hierbij een rol.

De huurprijzen zijn de laatste jaren maar blijven stijgen, waardoor de vrouwen het moeilijker krijgen om een woning te vinden en ze dus langer in het onthaaltehuis blijven.

Voor moeders met kinderen is het nog moeilijker om een appartement te vinden.

Nationaliteit

In onthaalhuizen voor vrouwen met of zonder kinderen heeft meer dan de helft van de opgevangen vrouwen de Belgische nationaliteit.

Voor onthaalhuizen voor iedereen heeft ongeveer 40 % de Belgische nationaliteit.

Inkomen

Een belangrijk deel (ongeveer 40 %) van de vrouwen had geen inkomsten op het ogenblik dat ze in onthaalhuizen voor vrouwen werden opgevangen. Het gaat hier meestal om vrouwen die hun man verlieten en zelf geen eigen inkomen hadden. Tijdens hun verblijf in het onthaalhuis hebben de meesten beroep kunnen doen op een leefloon van het OCMW. Slechts een minderheid van de vrouwen heeft een inkomen uit werk.

Opgelet, deze conclusie geldt enkel voor de vrouwenopvanghuizen niet voor de opvanghuizen voor iedereen.

Verwijzende instantie

Een groot deel van de vrouwen wordt doorverwezen via een crisisopvangcentrum.

Voor het onthaalhuis voor iedereen is de doorverwijzende instantie vooral het OCMW gezien zij op een andere manier functioneren.

Woonplaats

Voor de onthaalhuizen voor vrouwen met of zonder kinderen waren in 2006 70 % tot 80 % van de vrouwen afkomstig uit het Brussels Gewest.

Voor de onthaalhuizen voor iedereen ligt dit percentage nog hoger.

Problematiek

Het grootste gedeelte van de vrouwen deed in 2006 een beroep op de vrouwenopvanghuizen omwille van partnerproblemen of materiële problemen. Deze laatste zijn vaak vrouwen die een huisvestingsprobleem hebben, al dan niet als gevolg van een opeenstapeling van schulden.

We merken dat Afrikanen veelal terecht komen in een onthaalhuis door huisvestingsproblemen. Deze groep heeft niet noodzakelijk nood aan psycho-sociale begeleiding, maar heeft op de eerste plaats een woning nodig.

De onthaalhuizen hebben gedurende de laatste jaren een verhoging van het aantal personen met een psychiatrisch probleem waargenomen.

Zo' n probleem komt soms pas aan het licht als de vrouw een tijdje in een onthaalhuis verblijft. Het probleem is dat sommige mensen niet ziek genoeg zijn om opgenomen te worden in een psychiatrisch ziekenhuis, of dat ze een opname weigeren. Niettemin creëert hun toestand andere problemen (vb. de huur niet meer betalen) waardoor ze uiteindelijk toch in een onthaaltehuis belanden.

Ook het dagelijkse groepsleven in het onthaaltehuis met iemand met een psychiatrisch probleem kan heel wat problemen stellen. Nog moeilijker wordt het om een oplossing te vinden na hun verblijf: ze kunnen niet alleen wonen en er zijn lange wachtlijsten voor het beschut wonen.

[3] Jaarverslag Talita 2006, Open Deur 2006 en Le relais 2005.

4. Centrum voor slachtoffers van mensenhandel^[4]

Tabel D-05 : Spreiding volgens type uitbuiting

Type uitbuiting	2002	2003	2004	2005
Seksuele uitbuiting	50	54	35	28
Economische uitbuiting	11	27	22	22
Smokkel	9	15	11	12
Andere	3	0	0	2
Totaal	73	96	68	64

Bron: Jaarverslag 2002,2003,2004 en 2005

In 2005 zet de trend van een daling van het aantal gevallen van seksuele uitbuiting zich door. Dit betekent geenszins een echte vermindering van deze vorm van uitbuiting; er is een evolutie in haar verschijningsvorm waardoor opsporing wordt bemoeilijkt. Het aantal begeleidingen in het kader van economische uitbuiting alsook smokkel blijft vrij stabiel zoals blijkt uit de bovenstaande tabel.

De belangrijkste nationaliteiten van de nieuwe begeleidingen gestart in 2005 komen in grote lijnen overeen met deze in 2004. Albanië, Bulgarije, China, Nigeria en Roemenië blijven betekenisvolle landen van herkomst van de slachtoffers in begeleiding. Het aantal Brazilianen is toegenomen. Het gaat telkens om personen uitgebuit in de bouwsector hetgeen niet zo verwonderlijk is aangezien Brazilianen in grote getallen worden aangetroffen tijdens controles in het kader van zwartwerk en illegale tewerkstelling op bouwerven. Een groep die opnieuw opduikt, zijn de Moldaven waarbij het gaat om meisjes die worden uitgebuit in de prostitutie alsook om smokkelslachtoffers

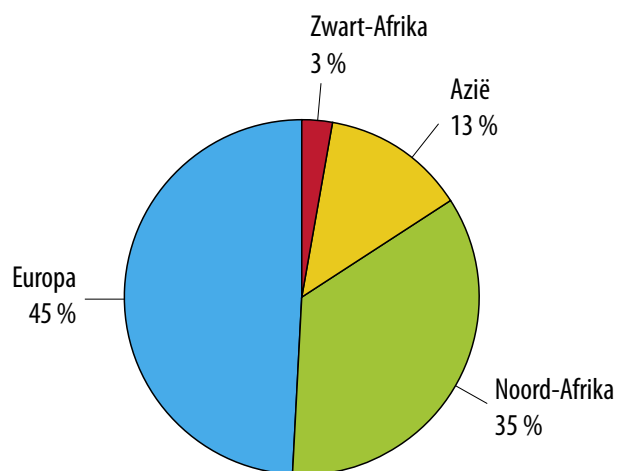
[4] Jaarverslag 2002,2003,2004 en 2005.

5. Centrum dat zorgt voor een onvoorwaardelijke nachtopvang^[5]

We gebruiken «land» en «nationaliteit» door elkaar.

In 2006 onthaalden wij 1 206 personen die zich voor het eerst aanmeldde. Dat is goed voor 7 % van het totaal van onze overnachtingen en 64 verschillende landen. Wanneer we deze landen per streek indelen (Zwart Afrika, Azië in de ruime zin, Noord-Afrika en ruim Europa) zien we de verdeling volgens afkomst beter.

Figuur D-01 : Spreiding volgens land van oorsprong

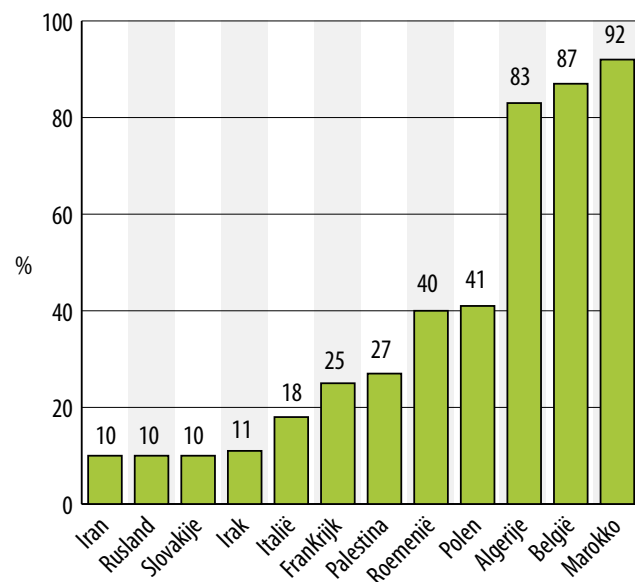
Bron: Jaarverslag nachtasiel «Hoeksteen» 2006

Met het oog op het grote aantal verschillende nationaliteiten hebben wij de ondervertegenwoordigde landen (slechts één of twee aanmeldingen gedurende 6 maanden) verwijderd. Het betreft hier 36 landen.

Van de 28 resterende landen hebben wij de 12 meest vertegenwoordigde landen geselecteerd (Figuur D-02).

We stellen vast dat de landen van Noord-Afrika en de Arabische landen de grootste gebruikers zijn van onze structuur, gevolgd door België en de landen uit het oosten.

Figuur D-02 : Spreiding volgens land van oorsprong gedurende de laatste 6 maanden

Bron: Jaarverslag nachtasiel «Hoeksteen» 2006

[5] Jaarverslag nachtasiel «Hoeksteen» 2006.

Typologie van de nieuwkomers per land en onderwijs

De volgende grafiek toont ons de vier meest vertegenwoordigde landen onder de nieuwkomers. We zien duidelijk een typische verdeling van de leeftijden: jong voor de personen uit Noord-Afrika, ouder voor de mensen uit Oost-Europa.

De «nieuwkomers» vormen de basis van de vernieuwing van onze bevolking. We kunnen daaruit dus afleiden dat buiten de culturele verschillen van de gasten er een diepe afgrond gaapt tussen de verschillende generaties die niet om dezelfde redenen naar België komen. Dat vormt een barrière voor het culturele begrip van deze groepen en vergt meer tussenkomst vanwege onze vormingswerkers bij het omgaan met kleine problemen bij het samenleven.

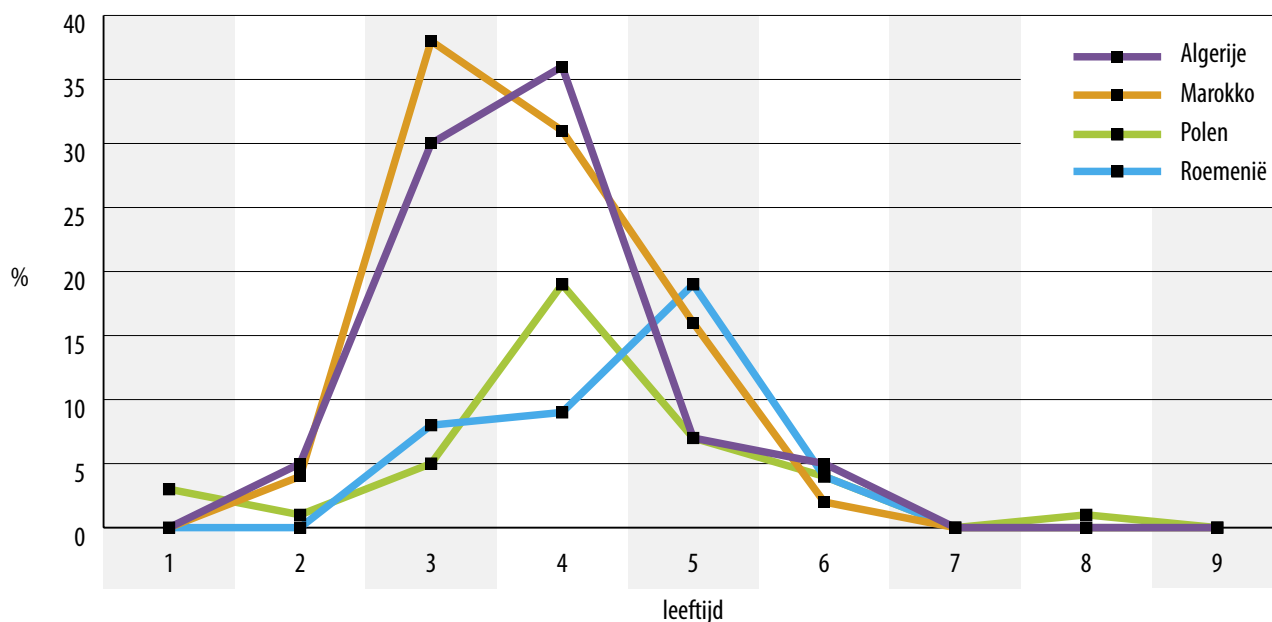
Geweld

Er heerst geweld onder de gehuisveste personen. Het wordt nog verergerd door de heterogeniteit van de bevolking.

De personen van Arabische afkomst zijn jong (20-30 jaar), zijn meestal in betere gezondheid dan de autochtone bevolking, meestal alleenstaand, zonder hoop om ooit als wettelijke immigrant erkend te worden. Verbaal geweld en aantasting van de eigendommen van anderen of het nachtasiel komen er vaak voor terwijl de nabijheid van «clochards» met een slechte hygiëne of de aanwezigheid van geluid (snurken) hun verblijf bemoeilijkt.

De bevolking uit de landen in het oosten is verschillend, qua leeftijd (30-40 jaar), door de aanwezigheid van nauwe familiebanden (bijv. Roemeense families), de reden voor hun aanwezigheid in onze structuur (werk) en de consumptie van alcohol die in onze ogen (en a fortiori ook voor de Arabische bevolking) overmatig en zwaar is (alcohol in de plaats van bier). Drank zorgt voor lawaai en geschillen.

Figuur D-03 : Typologie van de nieuwe landen van oorsprong

Bron: Jaarverslag nachtasiel «Hoeksteen» 2006

6. Onthaalcentrum voor gezondheid en hygiëne^[6]

Tabel D-06 : Spreiding volgens land van oorsprong

	België	%	Oost-Europa	%	Magreb	%	Andere	%
2000	2 989	33,3 %	1 566	17,5 %	2 980	33,2 %	1 433	15,9 %
2004	2 026	28,0 %	1 788	24,7 %	2 473	34,2 %	938	13,0 %
2005	1 942	24,8 %	2 425	30,9 %	2 269	28,9 %	1 209	15,4 %
2006	1 640	21,5 %	2 330	30,5 %	2 378	31,1 %	1 288	16,9 %

Bron: Jaarrapport 2006 «La Fontaine»

De vier grootste groepen van het land van herkomst zijn hierboven vermeld. De tendens van de laatste jaren zet zich verder. Namelijk een verdere daling van het aantal Belgen en een merkbare verhoging van het aantal Oost-Europeanen.

We merken een stijging van het aantal vrouwen. Dit is voornamelijk te wijten aan de verhoging van het aantal Oost-Europeanen. Het toont ook aan dat meer en meer vrouwen op straat leven. We moeten erbij vermelden dat het veiligheidsgevoel bij de instelling hoog ligt, wat ook een verhoging van het aantal vrouwen met zich mee kan brengen.

Contactpersoon:

Birger Blancke, bico.federatie@skynet.be

Bico vzw
Kogelstraat 34, 1000 Brussel

[6] Jaarrapport 2006 «La Fontaine»

Externe bijdragen E

Federatie van de Bicommunautaire Centra voor maatschappelijk werk en Fédération des Centres de service social

Op het terrein staan en de grenzen van de vaststellingen overschrijden

Aanpak van armoedesituaties door de sectoren van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW-GGC) en de Centra voor Globale Sociale Actie (CASG)

De Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW – sociale diensten die erkend en gesubsidieerd zijn door Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) en de Centres d'Action Sociale Globale (CASG – sociale diensten erkend en gesubsidieerd door Cocof) zijn algemene diensten die openstaan voor alle gebruikers en alle types problematiek zonder enige uitzondering. Ze zijn dus bijzonder goed geplaatst om een globaal beeld te schetsen van de sociale situatie in het Brussel van vandaag. Dit zijn hun vaststellingen.

De notie van armoede heeft niet alleen betrekking op de «vierde wereld» en betekent niet alleen «grote uitsluiting». Steeds meer mensen die een baan en een inkomen hebben, kennen armoedeproblemen. Soms volstaat één gebeurtenis in het leven: scheiding, de partner verliest zijn werk, ziekte, pensioen, faillissement, ... Situaties die stabiel leken, kunnen in enkele maanden tijd aftakelen. Lage lonen, onvoldoende toegang tot tewerkstelling, het onaangepaste bedrag van de minimale vervangingsinkomens zorgen voor heel wat onvermijdelijke sociale gevolgen: een te hoge schuldenlast, gezondheidsproblemen en algemene verzwakking van het publiek.

Armoede is **meervoudig**: naast het louter materiële aspect dat vaak de bovenhand haalt wanneer men aan armoede denkt, bestaat er ook een culturele en affectieve dimensie. Het onder

andere laaggeschoold publiek heeft het moeilijker om in direct contact te staan met hun dagelijkse omgeving, geïsoleerde personen hebben meer lasten om te dragen en kunnen dat vaak minder goed aan. We leven in een samenleving waar veel nadruk ligt op het begrip «contract», wat autonomie en verantwoordelijkheid inhoudt. Van de meest kwetsbare groepen, zowel vanuit materieel als cultureel standpunt, verwachten we de grootste inspanningen. De media verwijzen immers vaak naar het beeld van een succesmaatschappij, vol ondernemerschap, waarin gebruikers van sociale diensten «outsiders» zijn. Wat moeten we dan zeggen over de schuld van mensen voor hun zogenaamde persoonlijk tekortkomingen in een systeem waarin men de «vechter» bevoordeelt?

De gebruikers zijn **niet alleen verantwoordelijk** voor hun lot. **De grens van het beleid voor sociale begeleiding stopt aan de grenzen van de politieke en economische verantwoordelijkheid.**

In Brussel zien we de volgende problemen, die vaak verband houden met fundamentele rechten die niet worden nageleefd:

- **Recht op huisvesting**
- **Toegang tot energie**
- **Recht op voeding**
- **Recht op voldoende inkomen**
- **Recht op werk**
- **Recht op mobiliteit**
- **Digitale kloof**

Daarnaast is er ook een problematiek die specifiek in Brussel aanwezig is, waarin alle voorgaande zijn opgenomen maar dan voor een welbepaalde groep die nog kwetsbaarder is dan de andere omdat deze groep nagenoeg geen rechten of middelen heeft: **de illegalen**.

De kwetsbare positie van personen met een laag inkomen houdt vooral verband met de **huisvestingskosten** die vaak meer dan 50 % of zelfs 60 % van het inkomen bedragen. **Leven met een leefloon en verplicht zijn om een huur van 450 euro te betalen betekent leven met minder dan 10 euro per dag!**

Energiekosten wegen zwaar op een al zeer beperkt budget, zonder nog te rekenen dat men ook nog moet **eten** en de **gezondheidszorg** moet betalen. De vrijmaking van de energiemarkt, die op 1 januari inging, plaatst ons opnieuw voor de kwestie van de **toegankelijkheid van energie** voor de minst bedeelden. Het gaat erom om iedereen, in de context van de vrijmaking van de markten, een kwalitatieve toegang te garanderen tot een **elementair** goed dat van **levensbelang** is.

Verder stellen we vast dat binnen deze context van verarming te veel mensen **geen gebruik maken van hun rechten**. Ten opzichte van deze evolutie gaat het er voor de sociale werkers niet alleen om de mensen te begeleiden bij het zoeken naar integratie. Ze moeten ook op basis van de vaststellingen op het terrein deze situatie **aanklagen**, ze **aan de kaak stellen** en **voorstellen** doen.

Het is duidelijk dat de **meest schokkende problemen slechts in onderling verband kunnen worden aangepakt**. Daardoor worden de sociale werknemers verplicht om hun praktijken voortdurend in vraag te stellen. Het steeds complexere karakter van de sociale situaties op het terrein brengt de private sociale diensten tot een **globale benadering** van de verarming en de diversificatie van initiatieven zoals voedselpakketten, sociale restaurants, sociale kruidenierszaken, winkels voor kledij en tweedehands meubelen, hulp bij verhuis, oprichting van praatgroepen, culturele groepsuitstappen (artikel 27) en nog tal van andere lokale projecten, het ene al inventiever dan het andere maar vaak beperkt doordat er te weinig middelen beschikbaar zijn.

Qua aanbevelingen leggen de CAW en de CGSA de nadruk op de volgende punten, die echter verre van exhaustief zijn:

- Verhoging van de sociale uitkeringen en de laagste lonen
- Schrappen van de status van samenwonende en individualisering van de sociale rechten
- Aanpak van de fundamentele behoeften van illegalen tijdens hun verblijf op ons grondgebied (dringende medische hulp, school voor de kinderen maar ook huisvesting en voeding)
- Op het vlak van het huisvestingsbeleid, naast de bouw van sociale woningen waaraan een groot gebrek heerst ook een «socialisering» van de privé-huurmarkt
- Op het vlak van de toegang tot energie mogen de schulden voor «energie» niet opgenomen worden bij de andere gewone schulden. Men moet een beschermingsmechanisme garanderen voor consumenten in moeilijkheden. Het recht op energie zou verder als grondwettelijk recht erkend moeten worden.

Contactpersonen:

Betty Nicaise, betty.nicaise@fcss.be

Véronique Liebling, veronique.liebling@fcss.be

FCSS,
Gheudestraat 49, 1060 Sint-Gillis
www.fcss.be

Externe bijdragen F

Coordination Gaz-Electricité-Eau Bruxelles^[1] (CGEE)

Leven in armoede en de liberalisering van de energiemarkt

Wie zijn wij?

Al meer dan 20 jaar groepeerde de Coordination Gaz-Electricité-Eau Bruxelles vertegenwoordigers van sociale en culturele organisaties en politieke partijen zoals MOC de Bruxelles, de Equipes Populaires de Bruxelles, de Equipes d'Entraide, Espace Téléservice, het Forum Bruxellois de Lutte contre la Pauvreté, Convivence, het Centre de planning familial infor-femmes, het Collectif Solidarité contre l'Exclusion, ... evenals personen die individueel optreden (onder hen juristen, maatschappelijke werkers, syndicalisten, gemeenteraadsleden en OCMW's). Deze pluralistische groep is een drukingsgroep die ijvert om de rechten op verlichting, verwarming en het gebruik van water in werkelijkheid om te zetten, ongeacht het inkomen van de gebruikers.

Een bijzonder geslaagde activiteit van de Coordination is het overleg tussen de maatschappelijke werkers van openbare diensten (OCMW) en private diensten waardoor een waakzaamheidsnetwerk kon worden opgericht om informatie te verzamelen over de realiteit op het terrein en de toepassing van de gewestelijke wetgeving. Deze gegevens zijn ook nuttig voor politieke beslissingen.

De Coordination zetelt ook in de Algemene Raad van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) als vertegenwoordiger van de kleine consument.

Wat willen wij?

We herinneren aan een aantal grote principes uit ons bijgewerkte handvest uit september 2004:

1. Het recht voor iedereen om voor gezinsgebruik te beschikken over de primaire middelen (water, gas, elektriciteit, ...) die noodzakelijk zijn om te voldoen aan zijn basisbehoeften evenals aan zijn bijdrage tot het maatschappelijk leven^[3]. Dat houdt de kwalitatieve levering van energie in aan een betaalbare prijs, op continue en rechtvaardige manier. Deze moet geregeld worden door de overheid zonder discriminatie naar sociale omstandigheden of de gezinssituatie van de gebruikers.
De unilaterale onderbreking van levering wordt als illegaal beschouwd, behalve om veiligheidsredenen. Bovendien mogen gas en elektriciteit niet afgesloten worden tijdens koude periodes (in het Brusselse Gewest: zie de nieuwe maatregelen die voorzien zijn voor elektriciteit en gas, verder in deze nota).
Geen enkele bewoonde en gelijkgestelde woning mag van water worden afgesloten.
2. De tarifiering van de levering van gas, elektriciteit en water moet van die aard zijn dat alle gebruikers er toegang tot hebben. Ze moet de consumenten ook aanzetten tot een rationeel gebruik van de energie die overeenstemt met het behoud van een zekere levenskwaliteit.
In het kader van de vrijmaking bestaat de basisoplossing volgens de CGEE uit het behoud van een exclusieve publieke operator voor de private huishoudens die als tussenpersoon handelt tussen de consumenten en de markt en die moet instaan voor de toelevering van energie aan een solidair en progressief tarief.

[1] Deze nota is niet bindend voor het waakzaamheidsnetwerk van de maatschappelijke werkers.

[2] Lees hieromtrent het artikel van Marie-Noël BEAUCHESNE: 'Quel accès à l'énergie pour l'ensemble de la population ?' in La Revue Nouvelle, november 2000.

Verder moet het minimale BTW-tarief (6 %) dat al voor water wordt toegepast ook gehanteerd worden voor het huishoudelijk gebruik van gas en elektriciteit.

3. Het recht op een woning die in alle veiligheid een rationeel gebruik van energie en water mogelijk maakt. Geen enkele woning die niet over een basisuitrusting in goede staat van werking beschikt, mag verhuurd worden.
4. Het recht van de consument om alle informatie te ontvangen (regelmatig, duidelijk en volledig) waardoor hij kan komen tot een beter gebruik van energie en water. Daartoe moet de overheid erover waken dat deze informatie ter beschikking van de consumenten wordt gesteld evenals zorgen voor een regelmatige verspreiding door de bevoegde instanties van alle statistieken met betrekking tot de consumptie van gas, elektriciteit en water. Zij moet tevens instaan voor alle gerelateerde problemen (zoals afsluitingen, vermogensbeperkers, budgetmeters, afbetalingsplannen, verplichtingen van de openbare dienst, ...).^[3]

En de liberalisering van de energiemarkt in Brussel?

We waren in hoofdzaak voor twee zaken bevreesd voor wat betreft de wetgevende maatregelen die moesten worden getroffen door de Brusselse instanties met het oog op de vrijmaking van de energiemarkt in 2007.

Wij waren immers bang dat we net zoals in Vlaanderen en Wallonië zouden komen tot meer voorafbetaalde meters die geïnstalleerd worden als hulpmiddel voor budgetbeheer: men zou dan zijn kaart kunnen opladen zoals voor de GSM met een Pay and Go-kaart. We konden de Brusselse instanties alleen maar aanmoedigen om de oplossing van de budgetmeter niet goed te keuren (vooral zonder de verplichte aanwezigheid van een vermogensbeperker) want die leek ons enkel de achterliggende problemen te verbergen door de verantwoordelijkheid voor de situatie en de last van de oplossingen door te schuiven naar de persoon in moeilijkheden (stigmatisering, minder betalingsproblemen te beheer door de leveranciers, gemakkelijker beheer van wanbetalers, geen financiële risico's

meer voor de leveranciers, ...). De prijs van de levering kan ook duurder zijn voor de gebruikers die op dit systeem beroep moeten doen. Bovendien is er niet langer een spreiding van de energiekost over het hele jaar maar een concentratie van de uitgaven tijdens perioden dat men meer energie gebruikt, vooral voor de verwarming. Het is illusoir te denken dat iemand gemakkelijk beroep kan doen op een normale levering door zijn kaart op te laden zodra hij daar geld voor heeft. De ervaring leert het tegendeel: de mensen laden hun meter niet op en stellen zich snel tevreden met de vermogensbeperker, niet alleen omdat een gedeelte van de som niet onmiddellijk beschikbaar is voor de levering van energie. Het verbruik van energie daalt niet aanzienlijk na de plaatsing van de 6 ampère maar de energieconsumptie wordt gespreid in de tijd. Hulp bij de betaling, al was het maar voor de minimale gegarandeerde levering, blijkt dus onontbeerlijk voor tal van personen.

We vreesden ook dat de sociale maatregelen, die pas na hevige strijd verworven werden, langzaamaan hun inhoud zouden verliezen: Europa promootte de «universele dienst» die erin bestaat toegang te voorzien tot een voldoende levering van elektriciteit aan een betaalbare prijs, ongeacht de plaats waar men woont. Dit werd erkend als een verplichting voor de openbare dienst. Voor ons betekent dit de effectieve toegang tot elektriciteit voor iedereen, ongeacht hun inkomen. Dat mag niet herleid worden tot het plaatsen van een budgetmeter of een vermogensbeperker maar omvat minstens het behoud of zelfs de uitbreiding van de huidige sociale maatregelen.^[4]

[3] Claude ADRIAENSSENS et Chantal SCHOCKAERT Problématique énergétique en Région de Bruxelles-Capitale: perspectives et propositions de la Coordination Gaz-Electricité-Eau de Bruxelles in Vers un droit fondamental à l'Energie ?, Die Keure, 2006 pp. 86-87.

[4] Claude ADRIAENSSENS et Chantal SCHOCKAERT Problématique énergétique en Région de Bruxelles-Capitale: perspectives et propositions de la Coordination Gaz-Electricité-Eau de Bruxelles in Vers un droit fondamental à l'Energie ?, Die Keure, 2006, pp. 90-93.

Wat is er in Brussel voorzien?

De ordonnantie met betrekking tot de liberalisering van de sector van gas en elektriciteit voor de gezinnen in 2007 werd onlangs in het Parlement gestemd en werd van kracht op 1 januari 2007.

De Coordination Gaz-Electricité-Eau de Bruxelles volgde het opstellen van deze tekst met bijzondere aandacht en gaf meerdere malen haar mening aan de opstellers van de tekst.

Men kan deze tekst als gunstig beschouwen vermits de na hevige strijd verkregen sociale maatregelen behouden bleven en zelfs uitgebreid werden in de context van de vrijmaking, dat is toch niet niets!

We hebben er zeker toe bijgedragen dat de oplossing van de budgetmeter niet weerhouden werd als oplossing om een minimaal recht op elektriciteit in te vullen, in tegenstelling tot wat gebeurt in Vlaanderen en in Wallonië.

We hebben ook de laatste stap naar de vrederechter kunnen behouden voordat de elektriciteit wordt afgesloten en we hebben kunnen bekomen dat dit ook het geval is voor gas (de bevoegdheid van de vrederechter wordt uitgebreid naar alle wanbetalingen, ongeacht het bedrag van de schuld).

De winterperiode wordt op zes maanden gebracht voor het niet afsluiten van de gasmeter en wordt ook ingevoerd voor elektriciteit, ook al wordt dit per geval bepaald en hangt het af van de Rechter of van het OCMW. Dat betekent een stap achteruit voor gas waar vroeger het verbod tot afsluiting gold voor iedereen maar beperkt tot drie maanden en waar de beslissing tot afsluiting niet afhankelijk was van de beslissing van de rechter. Deze winterperiode kan verlengd worden tot na 31 maart indien het klimaat dat vereist. De aanvankelijke tekst werd zelfs verbeterd in die zin dat het OCMW de netbeheerder kan dwingen om te leveren aan de klant tijdens deze periode indien de menselijke waardigheid dat vereist, ook al waren de meters afgesloten, wat niet het geval was.

De ordonnantie voorziet dat alle leveranciers een prijsofferte moeten doen aan alle klanten die dat vragen en ze mogen enkel klanten weigeren die nog onbetaalde schulden hebben ten opzichte van hen. Deze offertes moeten niet-discriminerend en vergelijkbaar zijn. Ze mogen geen prijsverhoging bevatten op

basis van het verleden van de klant als wanbetaler. De contracten moeten een minimale duur hebben van drie jaar op het vlak van de leveranciers en de klanten moeten hun contract kosteloos kunnen ontbinden na maximaal twee maanden.

De ordonnantie bevat beschermende maatregelen voor alle klanten en de verplichtingen van alle leveranciers ten opzichte van hen.

Indien een factuur niet betaald wordt, moet de leverancier een procedure respecteren (herinnering, ingebrekestelling, plaatsing van een vermogensbeperker voor elektriciteit van 1380W, onderhandeling over een afbetalingsplan, informatie aan het OCMW van de klant met diens akkoord in meerdere stadia van de procedure, leveringsverplichting (minimaal van elektriciteit) en van gas zolang het afbetalingsplan wordt gerespecteerd, de minimale duur moet nageleefd worden alvorens men beroep kan doen op de vrederechter om het contract te ontbinden en een einde te maken aan de levering met een laatste mogelijkheid voor het OCMW om de klant als «beschermd klant» aan te geven).

De ordonnantie voorziet speciale beschermende maatregelen voor de beschermde klanten. De CGEE had een bescherming van dit type voor iedereen gewenst maar verkreeg een uitbreiding van deze categorie en uitgebreidere maatregelen voor niet-beschermde klanten zoals de verplichting om te leveren zolang het afbetalingsplan wordt nageleefd en een mogelijke interventie van het OCMW net zoals voor de beschermde klanten voor wat betreft het onderhandelen over een afbetalingsplan en het herstellen van de aanvankelijke levering van elektriciteit.

Meteen na de ingebrekestelling kan men zich laten erkennen als beschermde klant zodra men aan SIBELGA kan bewijzen dat men van het specifieke sociale tarief geniet of dat men ingeschreven is in een schuldbemiddelingsprocedure bij een erkend centrum. Bij niet-naleving van het aanzuiveringsplan kan men deze status verkrijgen bij het OCMW op basis van de noodzaak of een commissie bij de Brusselse regelgever op basis van de inkomsten en de samenstelling van het gezin (**de CGEE vraagt dat men rekening zou houden met de inkomsten die de toegang tot sociale huisvesting toestaan**).

Zodra men erkend is als beschermde klant, wordt het contract met de leverancier opgeschort en de klant wordt bediend door SIBELGA als laatste leverancier aan het sociaal tarief tot de schuld (vastgelegd op de dag voorafgaand aan de erkenning van deze status) is aangezuiverd bij de commerciële leverancier.

Als dat nog niet gebeurd is, onderhandelt de klant met de hulp van het OCMW of een sociale dienst met zijn leverancier over een redelijk aanzuiveringsplan voor de schuld die werd vastgelegd op de dag voorafgaand aan zijn erkenning als beschermde klant.

Indien de situatie dat rechtvaardigt, kan het OCMW door SIBELGA het aanvankelijke vermogen tot 4600 W laten herinvoeren voor een gegeven periode (zoals voor niet-beschermde klanten maar niet langer beperkt tot zes maanden).

Zodra de klant minstens de helft van zijn schuld aan de leverancier betaalde, kan hij SIBELGA vragen om de vermogensbeperker weg te halen. Indien hij zijn verlichtingen ten opzichte van de leverancier niet naleeft, kan SIBELGA de vermogensbeperker opnieuw plaatsen, net zoals voor de niet-beschermde klanten.

Wanneer de klant zijn volledige schuld aan de leverancier heeft terugbetaald, stopt SIBELGA met de leveringen. Het contract met zijn leverancier wordt hervat tot het einde, net zoals voor niet-beschermde klanten.

Indien de klant zijn volledige schuld aan de leverancier betaalde maar nog schulden heeft bij SIBELGA, stopt SIBELGA met de leveringen en zijn contract met zijn leverancier wordt hervat tot het einde maar SIBELGA kan hem wel voor het gerecht dagen om het geld te innen.

Indien de klant zijn levering aan SIBELGA betaalt maar zijn schulden aan zijn leverancier gedurende 6 maanden niet betaalt, zal SIBELGA de vermogensbeperker tot 1380 W opnieuw plaatsen en de klant verliest het voordeel van de 500 kWh gratis per jaar voor elektriciteit of het sociale tarief voor gas. Hij behoudt deze minimale levering zolang hij aan SIBELGA betaalt.

Indien hij zijn minimumlevering niet betaalt aan SIBELGA, meldt SIBELGA na ingebrekestelling zijn intentie aan het OCMW om de ontbinding van het leveringscontract als laatste leverancier

te vragen aan de vrederechter. Indien het OCMW niet binnen de 60 dagen aan de vrederechter meedeelt dat de klant geniet van sociale steun van het OCMW of dat het met de klant een aanzuiveringsplan heeft opgesteld voor deze schuld, kan SIBELGA de zaak naar de vrederechter brengen. De ontbinding van het contract door de rechter leidt tot de ontbinding van het contract met de leverancier behalve indien de klant zijn hele schuld bij de leverancier gedurende de procedure betaalde.

De tekst werd sterk verbeterd voor de levering van gas, onder meer dankzij de CGEE, vermits de maatregelen werden aangepast voor elektriciteit en daar de levering van gas gegarandeerd is voor de beschermde klanten door SIBELGA zolang ze deze betalen onafhankelijk van het naleven van het aanzuiveringsplan bij de commerciële leverancier terwijl voor deze gratieperiode slechts twee keer zes maanden waren voorzien.

De rol van het OCMW blijft centraal maar de gebruikersrechten zouden moeten worden omschreven. Men zou moeten nakijken hoe het recht op verdediging tegen de beslissingen die voor de gebruiker worden genomen verzekerd kan worden. Beroep tegen deze beslissingen zou mogelijk moeten zijn voor de arbeidsrechtbank. We betreuren dat de oplossing van de lokale en regionale commissie niet werd weerhouden in de teksten en dat de beslissingen uitsluitend op de schouders van het OCMW rusten en dat deze niet ook uitkeken naar nuttige actoren bij het zoeken naar een oplossing. De gelijke behandeling tussen de gebruikers binnen het OCMW en tussen de verschillende OCMW's van het Gewest blijft dus nog steeds problematisch. Men moet minstens streven naar een harmonisering van de praktijken van de OCMW's binnen de Conferentie van Voorzitters en Secretarissen van het OCMW van het Brusselse Gewest en de Unie van Steden en Gemeenten afdeling OCMW.

Wij keuren het goed dat de Commissie ook tussenbeide kan komen in het aanduiden van beschermde klanten maar de modaliteiten voor vertegenwoordiging en verdediging van de gebruikers zouden beter moeten worden omschreven. Zou men geen andere nuttige partijen kunnen betrekken bij het beslissingsproces van de Commissie hieromtrent? Zou diens rol hierin niet kunnen worden uitgebreid? We betreuren het in elk geval dat in tegenstelling tot de aanvankelijke tekst de status van

beschermde klant niet kan worden toegekend door het OCMW of de commissie vanaf het begin van het proces.

We willen benadrukken hoe belangrijk de sociale begeleiding is op alle niveaus. De voorziene procedures vereisen de invoering van onontbeerlijke sociale begeleiding door de OCMW's en/of de instanties die zorgen voor het sociale beheer in samenwerking met de OCMW's en/of het Gewest en onderling verbonden zijn door een overeenkomst (de financiering die voorzien is voor de erkende private sociale diensten zou moeten worden uitgebreid).

De reglementering moet compleet en precies zijn en geen ruimte laten voor de interpretatie die alleen de belangen van de leverancier of de GRD zou dienen.

De notie van kwade trouw moet strikt bepaald worden en ook terugkerende financiële problemen mogen daar geen bouwsteen van vormen.

De ordonnantie vormt een minimale sokkel waaronder men niet kan dalen.

Alles zal afhangen van de toepassingsmaatregelen die genomen zullen worden door de Overheid. Bij het vastleggen hiervan moet men alle betrokken partijen aan bod laten komen. De CGEE verheugt zich dat een grondige evaluatie van de concrete toepassing van de reglementering voorzien is in de ordonnantie. Deze zal met alle betrokken partijen worden uitgevoerd met openbare debatten (minstens in het Brusselse parlement). We hopen dat deze regel ook opgevolgd zal worden in de verbetering van wetgevingen en situaties.

Alles zal ook afhangen van de nieuwe menselijke en financiële middelen die ter beschikking gesteld worden van hen die de teksten ten uitvoer moeten brengen: OCMW, vrederechter, bemiddelingsdiensten, private sociale diensten, verenigingen, verdelers, ... Deze moeten dus niet bijgeschaafd worden tijdens de steeds moeilijke budgettaire besprekingen bij het opstellen van de begroting voor het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest.

Het zal belangrijk zijn dat de voornaamste voorstellen van de Algemene Raad van de CREG overgenomen door Karine LALIEUX op het vlak van het sociaal tarief worden gerealiseerd: een identieke prijs voor het hele land die werkelijk lager is dan de marktprijs en die automatisch verworven wordt door de begunstigden, verzekerde levering door alle leveranciers, ... want de prijs van de levering door de GRD aan de «beschermde klanten» hangt ervan af ...

De echte basisoplossingen

De exclusieve openbare leverancier

Meer dan ooit meent de Coördination dat de basisoplossing is dat huishoudens klant blijven bij een exclusieve openbare leverancier (bijvoorbeeld op het niveau van het Brusselse Gewest) die als tussenpersoon belast is met het leveren van elektriciteit en gas aan zijn gebruikers aan de beste prijzen bij de producenten en leveranciers op de markt. De leverancier zal dus niet de netbeheerder vervangen en vormt geen nieuw monopolie. Hij zal over zijn onafhankelijkheid ten opzichte van de actoren uit de sector moeten waken en zich ervan verzekeren dat hij daadwerkelijk het belang van de consumenten en het algemene belang vooropstelt. De participatie van de consumenten en hun controle ten opzichte van de directie van deze openbare operator moeten georganiseerd worden. Het grote belang zal erin bestaan dat de sociale cohesie wordt behouden en dat de klanten niet gesegmenteerd worden zodat ze met voldoende blijven om over goede prijzen en gunstige leveringsvoorwaarden te onderhandelen.

Solidaire en progressieve tarifiering

Deze openbare leverancier kan een solidaire en progressieve tarifiering invoeren.

Het normale tarief zou het voor een grote meerderheid van de consumenten mogelijk moeten maken om over voldoende energie te beschikken die ze nodig hebben voor een normaal gebruik. Dat zou gerealiseerd worden door het feit dat de eerste schijf van het gebruik gefinancierd zou worden door alle

consumenten. De prijs van de andere schijven zou progressief stijgen om bij te dragen tot de besparing van energie. Men zou rekening moeten houden met de grootte van de gezinnen en de toestand van de installaties. De momenteel bestaande middelen zouden kunnen worden gebruikt voor de betaling van de nog noodzakelijke sociale maatregelen en de nodige veranderingen in de installaties (zoals het vervangen van de elektrische verwarming in bepaalde sociale woningen) evenals voor maatregelen voor een rationeel energiegebruik. Dit progressieve tarief zou de duurzame ontwikkeling moeten bevorderen vermits de prijzen vanaf een overdadig verbruik ontradend worden.

De CGEE vraagt om een debat met alle betrokken actoren enerzijds over deze voorstellen waarvan de realisatie wijzigingen in de wetgeving op diverse niveaus vereist en anderzijds over alle andere alternatieve oplossingen die de sociale cohesie tussen de huishoudelijke gebruikers maximaal bevorderen en door het meest sociale en het meest milieuvriendelijke tarief toe te passen.

Alternatieve oplossingen

Het Gewest had bijvoorbeeld een openbaar organisme kunnen oprichten als «leverancier» in Brussel in het kader van de bestaande of licht gewijzigde wetgeving voor de klanten die niet van leverancier zouden veranderen, er geen zouden vinden of in sociale moeilijkheden zaten en een zo solidair en zo progressief mogelijk tarief kunnen hanteren waarbij men op zoek zou gaan naar mechanismen om de leveranciers te verplichten om de gebruikers aan te zetten tot een lager verbruik (met een identiek comfort en vergelijkbare prijzen) en om zo in te spelen op de vraag eerder dan op het aanbod. De invoering van een progressief tarief is mogelijk op federaal niveau door maximale prijzen vast te leggen per consumptieschijf, rekening houdend met de samenstelling van het gezin en de toestand van de installaties en de woning. Aankoopgroeperingen kunnen ook een alternatieve oplossing betekenen.

De rol van sociale leveranciers zoals voorzien voor SIBELGA zou uitgebreid kunnen worden naar alle consumenten die dat wensen aan de marktprijs maar het risico is groot dat alle klanten in moeilijkheden zo samenkomen en dat dit zwaar zou doorwegen op het distributietarief. Op termijn blijkt de exclusieve openbare leverancier de meest haalbare oplossing. Indien men geen solidair en progressief tarief kan invoeren zoals voor water of als aanvulling op deze maatregel, wat moeilijk is omwille van de vrijmakingsregels, moet men de strijd tegen de energie-armoede aangaan op twee fronten: de consumptiefactuur verlichten voor de mensen van wie het inkomen onder een overeengekomen drempel ligt en maatregelen voor een rationeel energiegebruik ter beschikking stellen voor diezelfde categorieën.

Deze maatregelen moeten structureel zijn en op solidaire manier gefinancierd worden door een op te richten «Solidariteitsfonds» dat gevoed wordt door de bijdragen van de energieleveranciers (Electrabel, Petroleumfederatie, ...) die aanzienlijke winsten maken met de stijging van de kosten en anderzijds door een verhoging van de solidariteitsheffing op de energietarieven zoals elektriciteit, gas en stookolie voor verwarming (deze zou anders zijn dan de huidige maatregelen voor gas en elektriciteit en zou geheven worden op het tarief voor het transport van gas en elektriciteit).

Vooraf moet men de geschiktheid van dergelijke maatregelen nagaan inzake financiële valorisatie van de vraag zonder voldoende prijscontrole. Zou men niet eerder het inkomen moeten verhogen? In elk geval moeten we vermijden dat deze maatregelen louter dienen om de prijzen te verhogen zonder de situatie van de gebruikers te verbeteren.

Men zou tegelijkertijd strijd kunnen leveren op Europees niveau om juridische obstakels uit de weg te ruimen voor de invoering van onze basisvoorstellen door de mogelijkheid te verkrijgen voor de Staten die dat wensen binnen het kader van diensten in het algemeen economisch belang om de huishoudelijke klanten gegroepeerd te houden bij een exclusieve openbare leverancier die handelt als tussenpersoon tussen de huishoudelijke klanten en de leveranciers.

Conclusie

Bij wijze van conclusie wil de Coordination herhalen hoezeer de economische en sociale situatie van het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest en de toenemende armoede het debat nodig maken evenals een evaluatie van de basisvoorstellen van de CGEE op het vlak van het behoud van de huishoudelijke klanten bij een exclusieve openbare leverancier die als tussenpersoon belast is met het leveren van elektriciteit en gas aan de gebruikers aan de beste prijzen bij de producenten en leveranciers van de markt. Deze openbare operator zal een solidair en progressief tarief kunnen hanteren waardoor een grote meerderheid van de consumenten kan beschikken over voldoende energie die ze nodig hebben voor een normaal gebruik aan een normaal tarief. In afwachting van de noodzakelijke wetgevende wijzigingen zullen we moeten zoeken naar alternatieve maatregelen. Daarbij mogen we de strijd niet vergeten die we met anderen moeten leveren om de bestaande sociale maatregelen te garanderen en zelfs uit te breiden in de nieuwe context van de vrijmaking waarbinnen hun behoud en hun financiering verre van gegarandeerd zijn.

Contactpersoon:

Claude Adriaenssens, clauda.adriaenssens@brucity.be

Uyttenhovestraat 7, bt 2, 1090 Jette

www.rbdh-bbrow.be

www.cass-cssa.be.